

PODRĘCZNIK

Klasa 2

CZĘŚĆ

2

ALE TO CIEKAWE

Autorki

Jolanta Okuniewska

Sabina Pilat

Beata Skrzypiec

Redaktor projektu

Marzena Czarnowska-Mazurek

Redakcja merytoryczna

Ewa Dulemba

Redakcja językowa i korekta

Beata Pędziwilk

Redakcja techniczna

Marek Zapala

Skład i łamanie

Tomasz Ptak

Redakcja artystyczna

Agnieszka Staniec

Projekt okładki

Agnieszka Staniec

Ilustracja na okładce

Natalia Sienkiewicz

Fotoedycja

Milena Kot

Tomasz Suszczyński

Wiersz *Wilk u dentysty*, Tadeusz Kubiak (s. 26) – pochodzi z e-podręcznika do kształcenia ogólnego, zamieszczonego na stronie <https://epodreczniki.pl/>, udostępnionego na zasadach wolnej licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (jesień, klasa 1, blok 5, temat 30, plansza 3)

Ilustracje

Ilona Brydak, s. 8–9, 20, 27, 32, 45, 47, 54, 55, 62

Katarzyna Dąbrowska, s. 17, 33, 38, 70, 71

Patrycja Fabicka, s. 10–11, 12, 74, 75, 77

Aneta Fontner, s. 52, 53, 76

Justyna Hołubowska-Chrzęszczak, s. 42, 43, 59

Beata Nowak-Żurawska, s. 18, 19, 26, 34, 56, 64

Magdalena Pilch, s. 7, 21, 39, 57, 67, 68, 69

Paulina Radziejewska, s. 14, 16, 36, 41, 49

Natalia Sienkiewicz, s. 4–5, 24, 44, 51, 72

ISBN 978-83-8227-525-4

© Grupa MAC S.A. 2023

Grupa MAC S.A.

25-561 Kielce, ul. Witosa 76

tel. 41 366 55 55; faks 41 366 33 02

e-mail: kontakt@mac.pl; www.mac.pl

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich. Osoby, których nie udało nam się ustalić, prosimy o kontakt z wydawnictwem.

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Przestrzegaj praw, jakie im przysługują. Udostępniając książkę lub jej fragmenty, rób to wyłącznie w zakresie dozwolonego użytku, który określają przepisy prawa. Zawartość książki możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Klasa 2

CZĘŚĆ

2

ALE TO CIEKAWY

Podręcznik do edukacji polonistycznej,
przyrodniczej, społecznej

Z tego podręcznika korzysta:

1. _____

w roku szkolnym _____

2. _____

w roku szkolnym _____

3. _____

w roku szkolnym _____

Szanuj ten podręcznik. Będą z niego korzystać jeszcze inni uczniowie.
Przekaż go w dobrym stanie.

3

Sen Antka

Antek zapiął fartuch i wszedł do poczekalni. Zapowiadał się ciężki dzień, bo było sporo pacjentów z opiekunami: dwa dachowce, trzy kundelki i szynszyla. W kącie siedziała dziewczynka z tajemniczym pudełkiem.

– Zapraszam – powiedział Antek. – Co dolega twojemu zwierzątku? Dziewczynka uchyliła wieczko pudełka. Antek zaniemówił.

W pudełku był pasikonik.

– Zwichnął nogę i nie skacze – powiedziała zasmucona właścicielka owada.

Antek otworzył okno i szybko wbiegł na żaglówkę, która czekała przed oknem. Pasikonik od razu zaczął zgrabnie skakać i też wskoczył na pokład. Zwierzęta z poczekalni pomachały chłopcu chusteczkami, a on żeglował prosto do restauracji „Sałaty u Agaty”. Na pokładzie miał skrzynki pełne bananów. Pasikonik przygrywał skoczne melodie, a gdy Antek zacumował żaglówkę obok lodówki z lodami, owad zaczął głośno domagać się deseru lodowego.

Agata wybiegła z kuchni i uradowana z dostawy bananów poczęstowała gości lodami.

– Długo do mnie płynęliście? – zapytała.

– Nie za długo. Akurat tyle czasu, ile trwał koncert pasikonika. Niby miał zwichniętą nogę, ale zwinnie skacze – powiedział Antek zdziwiony tym, co mówi.

Gdy Agata zabrała skrzynki z bananami, okazało się, że Antek ma na głowie jej czapkę kucharską. Czapka była za duża. Zsunęła mu się na oczy i Antek nie widział, co właśnie mieszał wielką chochlą. Pasikonik zniknął, Agaty nie było, za to usłyszał gwar dzieci w szkolnej stołówce.

– Zapraszam po dokładkę zupy bananowej! – zawołał do dzieci i znowu, zdumiony tym, co powiedział, patrzył, jak przy okienku ustawia się długi ogonek smakoszy zupy bananowej.

– Niech pan szybko biegnie za mną! – usłyszał nagle wołanie pani Halinki. – Szybko!

Już biegł po schodach, przeskakiwał co dwa stopnie, zgubił czapkę kucharską, a zamiast chochli do zupy trzymał w ręce bandaż w kropki. Wpadł do sali, gdzie na szpitalnych łóżkach leżeli Natałka, Gabrysia i płaczący Robert. Niestety, nie poznali Antka. Może przez ten biały fartuch?

– Robert, co się stało? – zapytał Antek zdziwiony widokiem swojego kolegi na szpitalnym łóżku.

– Skakaliśmy na hulajnogach z moim kolegą Antkiem w skateparku (wymawiaj skejtparku) i upadłem na łokieć – powiedział przez łyzy Robert.

„Jak to – pomyślał Antek – skakałem z Robertem? Kiedy to było?”

– Antek, Antek! – to głos mamy. – Wstawaj, spóźnisz się do szkoły!

Antek otworzył oczy. Usiadł na łóżku i jeszcze zaspany rozejrzał się dookoła.

„Jest mama, nie ma pasikonika, nie ma żaglówki i skrzynki z bananami...”

– Oj, mamó! – zawołał. – Ale byłem zapracowany w swoim śnie – uśmiechnął się i przeciągnął.

– Opowiesz mi przy śniadaniu. Jest zupa bananowa, chodź szybko – powiedziała mama i zanuciła melodię. Melodię pasikonika.

Jolanta Okuniewska

1. Przeczytaj opowiadanie i odpowiedz na pytania.

• Dlaczego był zapracowany?

• Co przydarzyło się Antkowi?

• Jakie zawody wykonywał w swoim śnie?

2. Pokażcie za pomocą gestów i ruchów zawody: malarz, kolejarz, sklepikarz.

Ciekawe, jak to napisać

W nazwach zawodów zakończonych na **-arz**, **-erz** piszemy **rz**,
na przykład: malar**z**, piekar**z**, piłkar**z**, żołnier**z**, tancer**z**.

Ludzie wykonują różne zawody. Niektóre z nich są znane od bardzo dawna, jak na przykład **dekarz**, czyli fachowiec od budowania dachów, czy **stolarz** wykonujący przedmioty z drewna. Obecnie osoby pracujące w tych zawodach robią to samo co kiedyś, jednak posługują się nowoczesnym sprzętem. Powstają też nowe zawody, których wcześniej nie wykonywano, na przykład **programista**. Prawdopodobnie za kilka lat powstaną zawody, których teraz nie ma, więc nie znamy nawet ich nazw. To bardzo ciekawe, bo ludzie dostosowują się do potrzeb innych ludzi. Wszystkie zawody są bardzo ważne, ale najważniejsze są te, które służą wspólnemu dobru.

Ale to ciekawe!

Nie wszystkie zawody przetrwały do dziś. Kiedyś rymarz szył siodła, bednarz wytwarzał beczki i inne naczynia drewniane, ludwisarz odlewał dzwony, posągi lub świeczniki z brązu albo z mosiądzu. Te zawody, których ludzie już nie wykonują lub wykonują bardzo rzadko, są nazywane **zawodami zanikającymi**.

3. Zapamiętaj regułę pisowni zakończeń **-arz**, **-erz** w nazwach zawodów. Ułóż po dwie zagadki o wybranych zawodach zakończonych na **-arz** lub **-erz**.

- 4. Nazwij zawody pokazane na zdjęciach. Napisz te nazwy w zeszycie, w kolejności alfabetycznej.

5. Wymyśl zawód, który może powstać w przyszłości.

Gdzie jest Polska?

Polska jest obok, w szumie drzew,
to klekot boćka, ptaków śpiew.

Polska jest w sercu, gdy hymn śpiewamy,
gdy znicz na grobach przodków stawiamy.
Był czas, gdy Polska była w niewoli,
lecz polski żołnierz kraj nasz wyzwolił,
więc świętujemy – idzie parada
w Dzień Niepodległości
– 11 listopada.

Jolanta Okuniewska

11 listopada obchodzimy Narodowe Święto Niepodległości.

Na 123 lata Polska zniknęła z mapy Europy. Została podzielona pomiędzy trzy mocarstwa: Rosję, Prusy i Austrię. Przez te lata nie było polskich szkół, a Polacy uczyli się języka ojczystego w ukryciu. Nasi rodacy wiele razy usiłowali walczyć z zaborcami, organizując powstania. Niestety bezskutecznie. Dopiero rok 1918 przyniósł Polsce wolność. Po odzyskaniu niepodległości Polacy zaczęli odbudowywać swoje państwo, pielęgnować mowę ojczystą i oficjalnie kultywować polskie tradycje.

1. Naucz się na pamięć wiersza „Gdzie jest Polska?”.
2. Przeczytaj tekst o Narodowym Święcie Niepodległości i odpowiedz na pytania.
 - Jakie mocarstwa podzieliły Polskę między siebie?
 - Ile lat Polska musiała czekać na odzyskanie niepodległości?

3. Zapisz w zeszycie datę odzyskania niepodległości przez Polskę i nazwę święta. Pamiętaj, że nazwy świąt piszemy wielką literą.

Coś jej winien?

A my? Powinniśmy mieć w zwyczaju
kasować bilety w tramwaju.

Dawać resztki jedzenia bezdomnym dachowcom,
kibicować naszym sportowcom,
stawać w obronie słabszych dzieci,
na ulicy nie śmiecić,
uczyć się obcych języków,
czytać książek bez liku,
nie marnować bez sensu wody,
odbywać różne podróże i mieć przygody,
pomagać koleżankom i kolegom,
nie uważać się za kogoś lepszego,
umieć słuchać, a nie tylko gadać,
w razie czego przeprosić sąsiada,
nie wyżywać się na mrówkach,
nie ściągać na klasówkach,
w zimie karmić ptaki,
nie używać słów byle jakich,
i sprzątać po swoim psie
– ale to się przecież wie!

Michał Rusinek

4. Przeczytaj wiersz i powiedz, jak powinniśmy zachowywać się wobec ojczyzny.
5. Czym jest patriotyzm? Jakie zachowania można tak określić?
6. Zapisz w zeszycie trzy propozycje zachowań patriotycznych, na przykład: Segreguję śmieci.

Bazyliszek pilnował skarbu w kamienicy,
a ludzi zabijał swoim spojrzeniem.

Niedaleko przeklętej kamienicy
mieszkał płatnerz*, mistrz
Melchior Ostroróg, z żoną, synem
Maćkiem i córeczką Halszką.

Zaślepiiony chciwością Walek
otworzył drzwi i w tym samym
momencie padł martwy na ziemię.

Rada miejska uradziła, że do
lochu wejdzie skazaniec z lustrem.

Walek postanowił zejść do lochów,
by skarb bazyliszkowy zagarnąć,
i namówił Maćka i Halszkę, by mu
w tym towarzyszyli.

Halszka i Maćko schronili się
za opartymi o ścianę piwnicy
drzwiami. Jednak dzieci znalazły się
w pułapce, z której nie było wyjścia.

Z lochów dobiegł straszliwy
ni to jęk, ni to syk. To bazyliszek,
ujrzawszy swoje oblicze, padł
martwy na ziemię.

Melchior Ostroróg z wielkiej radości huczną zabawę dla mieszkańców miasta urządził.

Barbara Tylicka, *O krakowskich psach i kleparskich kotach. Polskie miasta w baśniach i legendach*,
Wydawnictwo Literatura (fragmenty oraz opracowanie na podstawie utworu)

Po czym można poznać legendę?

To opowieść przekazywana z ust do ust.

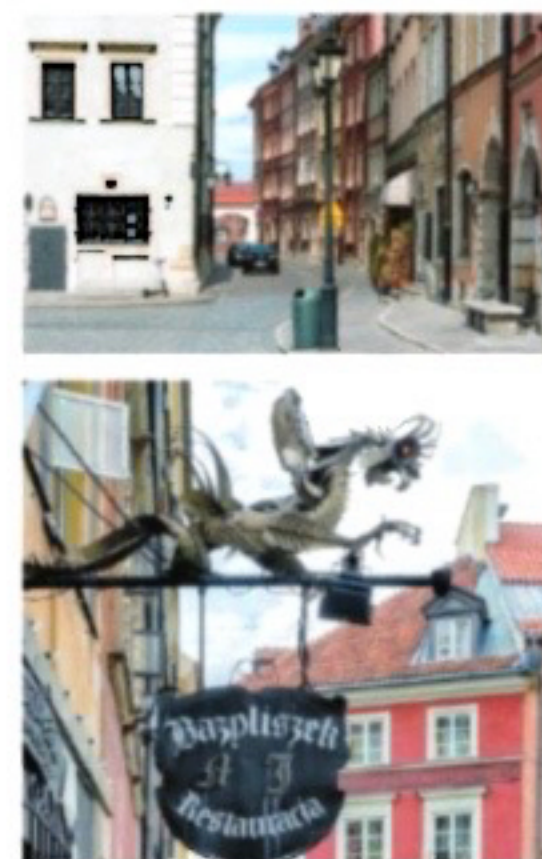
Dotyczy historycznego miejsca lub postaci historycznej.

Są w niej fakty i wydarzenia wymyślone.

Występują często zmyślone postacie i przedmioty o nieprawdopodobnych mocach.

Ale to ciekawe!

Legenda o bazyliaszku jest związana z Warszawą. W stolicy rzeczywiście istnieje ulica Krzywe Koło. Jest to jedna z najstarszych ulic miasta. Można ją zobaczyć, wybierając się na warszawską Starówkę. Stoją przy niej piękne kamienice. W jednej z nich mieszkał legendarny potwór – bazyliaszek. Rzeźbę bazyliaszka można zobaczyć na Rynku Starego Miasta, nad wejściem do restauracji.

1. Przeczytaj legendę „Bazyliaszek” i opowiedz o przygodach Maćka i Halszki.
2. Wyjaśnij, co to jest legenda.
3. Odszukaj w legendzie „Bazyliaszek” opis bazyliaszka.

Gdzie ty mieszkasz?

Gdzie ja mieszkam? Tu, w moim pokoju
(gdzie gram, czytam i słucham przebojów),
w moim domu, przy mojej ulicy,
na podwórku i w mojej dzielnicy,
w moim mieście, przy moim zakręcie,
w moim kraju i na kontynencie,
co też mój jest, na mojej planecie,
w galaktyce i w moim wszechświecie.

Jeśli kiedyś zamieszkać na Marsie – powiem wam po kryjomu –
to też będę się chciał tam czuć jak we własnym domu.
Nie chcę, żeby Ziemia była tylko dla Ziemiaków, Polska dla Polaków,
Azja dla Azjatów, a dla krakowianaków Kraków.
Chcę, żeby była tak jak mój pokój, który – dodam dla ścisłości –
jest zawsze otwarty dla wszystkich fajnych gości.

Michał Rusinek

1. Co bohater wiersza robi w swoim pokoju?
2. Powiedz, gdzie mieszkasz. Opowiedz o tym miejscu.

3. Przeczytaj adresy i powiedz, z jakich kolejnych elementów się składają. Przy jakiej ulicy mieszka Natałka?

Natałka Mikus
ul. Kaktusowa 17 m. 6
87-100 Toruń

Sz.P. Paweł Leśny
ul. Zielona 20
55-003 Chrzastawa

4. Powiedz, co oznaczają podane skróty.

ul.

m.

Kol.

Sz.P.

mieszkania

ulica

Koleżanka/ Kolega

Szanowna Pani/ Szanowny Pan

5. Wykonaj własną książkę „Mój świat”. Wytnij koła, połącz i podpisz je tak, jak na zdjęciu. Na każdym kole opisz krótko dane miejsce. Możesz rysować, naklejać i ozdabiać je według własnego pomysłu.

Tom Justyniarski jest pisarzem i miłośnikiem zwierząt. Poza pisaniem książek prowadzi warsztaty dla dzieci. Jeździ na nie razem ze swoim psem Lusią. Uczy miłości i szacunku do zwierząt oraz do przyrody. Jest obrońcą zwierząt. Organizuje różnorodne akcje, na przykład „Dzieci czytają psom w schroniskach”.

(...) Betty była już w naszym samochodzie. Bardziej skulić się już nie mogła. Nadal nie reagowała. (...)

(...) – Dobry piesek. Dobry piesek – pozwoliła mi się pogłaskać. – Aż żal serce ściska, że tak cię potraktowali – głaskałem Betty i czułem się podle, że ludzie mogli tak potraktować zwierzę.

Siadłem obok niej i obiecałem sobie, że nigdy już jej nie opuszczę i że nigdy jej nie dam skrzywdzić.

Z tyłu było słychać ujadające stado psów ze schroniska. Szczekały bardzo głośno, jakby się chciały pożegnać ze swoją przyjaciółką. Głaskałem Betty i patrzyłem na oddalające się schronisko.

(...) Betty była bardzo przestraszona. Za najlepsze dla siebie miejsce uznała kąt pod schodami. Tam widocznie czuła się najbezpieczniej, bo za nic na świecie nie chciała stamtąd wyjść. Czasem tylko podnosiła głowę i patrzyła swoimi smutnymi, wielkimi oczami. (...)

Tom Justyniarski, *Psie troski* (fragmenty)

1. Przeczytaj informacje o autorze i powiedz, co jest dla niego ważne w życiu.
2. Na podstawie fragmentu lektury powiedz, skąd wzięła się Betty w domu Adama. Jak czuł się chłopiec, a jak czuła się Betty?

Bernardyn to jeden z największych psów rasowych. Jest niezwykle wytrzymały i cierpliwy. Ma doskonały słuch i węch, dlatego był wykorzystywany do poszukiwania osób zaginionych w górach lub uwieczonych pod lawinami. Potrafi być bardzo dobrym stróżem. Jest to niezwykle rodzinny i przyjacielski pies. Lubi towarzystwo innych zwierząt w domu. Doskonale czuje się w rodzinach z dziećmi, którymi się opiekuje. Jest wiernym i oddanym przyjacielem.

Wady

- kosztowny w utrzymaniu
- dość obficie się ślini
- nie nadaje się do mieszkania w bloku

Zalety

- oddany rodzinie
- doskonały towarzysz dzieci
- dobry stróż
- przyjacielski w stosunku do ludzi
- toleruje inne zwierzęta

3. Na podstawie tekstów opowiedz o psie rasy bernardyn.

4. Wymień części ciała psa.

5. Poszukajcie w dostępnych źródłach wyjaśnienia wyrazu kufa.

1. Popatrz na obrazki i powiedz, w jaki sposób należy opiekować się psem.

 2. Napisz w zeszycie rady dla właścicieli psów.

3. Przeczytaj fragment książki „Psie troski”. Czego dowiedział się Adam od taty?

(...) – Wezmę jej jakieś kości, może w końcu zacznie jeść albo chociaż będzie się nimi bawić – aż podskoczyłem z radości, że wpadłem na tak genialny pomysł, i od razu wybiegłem do niej na dwór.

– Tylko nie kości z kurczaka, bo są za cienkie i mogą jej zaszkodzić – zdążył krzyknąć tata, uśmiechając się i odprowadzając mnie wzrokiem. (...)

Tom Justyniarski, *Psie troski* (fragmenty)

4. Wyszukaj w książce inne fragmenty dotyczące opieki nad Betty.

5. Jeśli masz psa, opowiedz, w jaki sposób się nim opiekujesz i co lubi twój pies.

1. Przeczytaj rozmowę z podziałem na role.

O jakim wydarzeniu opowiedział Antek Natalce?

- Cześć, Nati. Wiesz, co się stało?
- Cześć. Co takiego?
- Wczoraj zaginął pies Ewki. Wyszedł za bramę i przepadł jak kamień w wodę. Cała rodzina płacze.
- Ojej! A już tak zimno w nocy. Szukaliście go?
- Tak, wszędzie. Ani śladu. Napisaliśmy ogłoszenia i tata Ewki rozkleił je, gdzie się dało.
- To dobrze. Daj znać, gdy pies się znajdzie.

2. Przeczytaj ogłoszenie. Powiedz, jakie informacje powinno zawierać.

Ogłoszenie

Zaginął mały kundelek Precel. Ostatni raz był widziany wczoraj na ulicy Leśnej 7. Wygląda jak puszysta kulka na krótkich łapkach. Jest czarny. Ma biały krawacik i brązowe skarpetki na przednich łapkach, długi ogon i oklapnięte uszka. Za Preclem tęskni cała rodzina. Na znalazcę czeka nagroda.

Kontakt tel. 535200123

Ogłoszenie powinno być krótkie. Musi zawierać ważne informacje:

- Co zgubiono lub znaleziono? Jak to wygląda?
- Gdzie i kiedy to zgubiono lub znaleziono?
- Numer telefonu osoby, która szuka lub która coś znalazła.

3. Napisz ogłoszenie o zaginięciu suczki Loli.

Choroba Kazia

– Jak tam w szkole, Adasiu? – spytała lekko zaniepokojona mama.

– Ciężki dzień dzisiaj miałem! – westchnął. – Kazio był bardzo chory.

– Ojej! – przejęła się mama. – A co mu było?

Adam przełknął ślinę i lekko drżącym głosem powiedział:

– Chyba się przejadł albo zaziębił, bo leżał w kącie i w ogóle się nie ruszał. Pani podtykała mu pod nos jego ulubioną marchewkę, a on nawet na nią nie spojrzał.

Mama szeroko otworzyła oczy.

– W kącie leżał? – zdziwiła się. – A czemu w ogóle przyszedł do szkoły?

– Mamo! – zawołał Adam z wyrzutem. – Przecież Kazio mieszka w szkole. W akwariu. To nasz chomik! Wszyscy w klasie okropnie się martwili. Ola to nawet trochę płakała i poplamiała sobie zeszyt łzami. Pani zadzwoniła po lekarza od chomików...

– Po weterynarza, tak? – upewniła się mama.

– No właśnie i ten weterynarz powiedział, że Kaziowi nic nie będzie, ale jak się ma chomika, to o kilku rzeczach trzeba pamiętać. Trzeba mu dawać odpowiednie jedzenie – ziarenka zbóż, orzechy, surowe warzywa. To wszystko musi być świeże i nie za dużo. Trzeba mu zmieniać wodę i sprzątać mieszkanie. Trzeba pilnować, żeby nie miał za ciepło ani za zimno. Trzeba go obserwować, czy na pewno jest zdrowy... Widzisz? Wszystko zapamiętałem. Wszyściutko. Na pewno dałbym sobie radę, gdybym miał własnego chomika.

Paweł Beręsewicz (fragmenty)

Jak zrozumieć kota?

Kot to zwierzę jest domowe.
Miłe, choć nieugodowe.
Czasem trudno go zrozumieć.
Koci język trzeba umieć.

Rozpoznawać typ mruczenia.
Nie przestraszyć się miauczenia.
Głaskać, tulić i szcztokować,
i pozwolić mu się chować.

Gdy ogonem macha, mruczy,
właściciela wtedy uczy,
by zaprzestał już głaskania,
to uniknie zadrapania.

Sabina Piłat

Ale to ciekawe!

Ślimaki afrykańskie to duże zwierzęta. Są wielkości dłoni. Żyją 3–5 lat. W terrarium wymagają temperatury od 25 do 30°C oraz wilgotnego podłoża, w którym się zakopują. Pokarmy spożywane przez ślimaki to ogórki, marchew, fasola, bób, kukurydza, pomidory, truskawki, banany, jabłka, gruszki, ale też liście – na przykład winogron, selera, malin, mleczu. Hodowla ślimaków staje się coraz bardziej popularna w domach.

1. Przeczytaj teksty, popatrz na obrazki i zdjęcia i powiedz, jakie zwierzęta można hodować w domu.
2. Jak należy opiekować się chomikiem, jak kotem, a jak ślimakami afrykańskimi?
3. Przygotujcie w grupach plakaty na temat wybranego zwierzęcia domowego i zaprezentujcie je w klasie.

Czerń

Jesień wszystko w czerni zanurza,
poczerniały jałowce i wzgórza.

Drzewa nagle potraciły barwy:
obok czarnej olchy – dąb czarny.

Liść opadły na ziemi się czerni,
choć tak pięknie złocił go październik.

Trzeba widać, żeby wszystko
poczerniało,
nim będzie biało.

Joanna Kulmowa

1. Powiedz, jaki nastrój ma ten wiersz.
2. Co to znaczy, że jesień *zanurza wszystko w czerni*?

3. Na podstawie wiersza i mapy myśli powiedz, jak wygląda świat późną jesienią. Jakie jeszcze informacje można dodać o jesieni?
4. Naucz się na pamięć wiersza „Czerń”.

Spółgłoski: **ś, ć, ź, ń, dź**, piszemy na końcu wyrazów, na przykład: łoś, kość, paż, koń, idź.

Pisać poprawnie
to wielka sztuka.
Kto czegoś nie wie,
tu rady szuka.

Jest późna jesień. Listopadowe dni są szare i ponure. Silny wiatr oczyścił **gałęzie** dębu z liści. Jedynie na czubku drzewa powiewa ostatni brązowy **liść**. Najniższa **gałąź** zwisa smętnie. Pod dębem widać poczerwiałe **liście paproci** i kilka **żołędzi**. **Paproć** nie będzie schronieniem dla polnej myszy. Jeden **żołędź** wiewiórka ukryła w trawie, pod pniem sosny. Ten pień w słoneczną pogodę rzuca **cień** wprost na ganek. Teraz jest jesienna szaruga i **cienia** nie widać. Ostatni klucz dzikich **gęsi** odleciał w październiku. Jedną **gęś** ze złamanym skrzydłem przygarnęła lecznica dla dzikich zwierząt. Dołączy do chorego **łabędzia**. Ten **łabędź** jest ulubieńcem dzieci podczas zajęć o ptakach wodnych.

5. Przeczytaj tekst. Zwróć uwagę na zaznaczone wyrazy.
Utwórz z nich pary, według wzoru, i przepisz do zeszytu.

liść – liście

paproć – paprocie

łabędź – łabędzie

gęś – gęsi

Cały sierpień i wrzesień spędziłem bardzo pracowicie. Wymościłem główną norę mchem, liśćmi i suchymi trawami. Moja nora ma kilka wejść, które tworzą labirynty podziemnych korytarzy. Na zimę zaszyję się w swojej podziemnej kryjówce, ale od czasu do czasu wyjdę na powierzchnię. Jestem prawdziwym domatorem. Lubię spędzać czas w swojej norze i bardzo dbam o porządek we wszystkich pomieszczeniach. Gdy znajdę pustą norę po lisie, to najpierw dokładnie ją sprzątam, a potem mam gotowy apartament. Na spacer wychodzę nocą. Nie lubię za bardzo, jak słońce świeci mi w oczy. W nocy szukam pożywienia, choć marny ze mnie łowca. Bardzo lubię dżdżownice, ale owoce i grzyby też mi smakują. Jesienią musiałem zrobić zapasy tłuszczu pod skórą. Jadłem wtedy dużo i często. Przez to jestem dość powolny.

1. Przeczytaj, co mówi o sobie borsuk, i odpowiedz na pytania.
 - Czym żywi się borsuk?
 - Dlaczego jesień to ważna pora roku dla borsuka?
2. W czym borsuk jest podobny do wiewiórki, a czym się od niej różni?

Borsuk mieszka w lasach liściastych na terenie całej Polski. Jego mieszkanie to labirynt korytarzy, gdzie ma kilka głównych pomieszczeń, a nawet toaletę. Nory, w których mieszkają borsuki, są przekazywane z pokolenia na pokolenie i służą przez kilkadziesiąt lat.

Prowadzi **nocny tryb życia**.

Jest to duży **ssak**. Jego ciało ma długość do 80 cm, a ogon około 10 cm. Dorosłe zwierzę waży od 12 do 20 kg. Borsuk ma znakomity słuch i węch.

Borsuk ma krótkie kończyny oraz ostre zęby, które służą mu do gryzienia jedzenia, kopania nor i obrony. Nawet wilk czuje respekt przed borsukiem, dlatego nie ma on w przyrodzie naturalnego wroga.

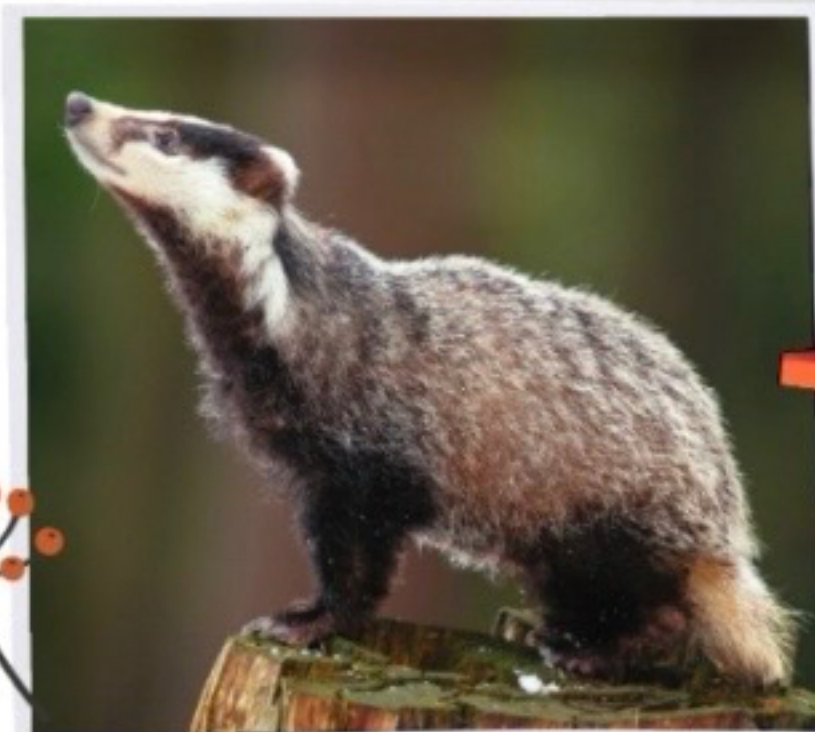
Pożywieniem borsuka są dżdżownice, drobne ssaki, owady i ślimaki, owoce i nasiona, ptasie jaja.

Młode borsuki **rodzą się wiosną**. Jednorazowo samica rodzi od 1 do 5 borsuków. Zwierzęta te mogą żyć do 12 lat.

3. Przeczytaj tekst. Wyjaśnij, co to znaczy, że borsuk prowadzi nocny tryb życia.

4. Jakie informacje o borsuku udało ci się zapamiętać?

5. Opowiedzcie sobie nawzajem ciekawostki o borsuku.

Prawa dziecka

Natalka była bardzo dumna z tego, że chodzi do szkoły, ponieważ każdego dnia uczyła się czegoś ciekawego. W piątek temat był wyjątkowy, bo dotyczył praw dzieci, zapisanych w międzynarodowym dokumencie zwanym Konwencją o Prawach Dziecka.

– Warto wiedzieć o tym, co was dotyczy, i znać swoje prawa – powiedziała nauczycielka. – Macie prawo do rozwoju i bezpłatnej nauki, do ochrony zdrowia i odpoczynku, prawo do szacunku i wolności od przemocy. W naszym kraju nad przestrzeganiem tych praw czuwa Rzecznik Praw Dziecka.

– To znaczy, że nikt nie może nas uderzyć? – zapytał Wojtek.

– Tak. Nikt nie może i nie powinien tego robić – odpowiedziała pani.

– Dzieci mają prawo do zabawy i do odpoczynku, prawda? – odezwała się Basia. – Zapytałam tatę, czy pójdzie ze mną na lody, a tata kazał mi najpierw odrobić lekcje.

– Trzeba pamiętać, że oprócz praw, ludzie mają też obowiązki. Dotyczy to dzieci i dorosłych.

– My musimy chodzić do szkoły, a nasi rodzice do pracy – stwierdził Olek.

– A czy wiecie, że w wielu krajach dzieci nie mogą chodzić do szkoły? Codziennie marzą o tym, żeby się uczyć, ale nie ma takiej możliwości.

Wy możecie bez problemu zdobywać wiedzę o świecie i nikt wam tego nie zabrania – powiedziała pani.

– A nie mogą o to poprosić tego... grzechotnika praw dziecka? – zapytał Marek.

– Rzecznika, nie grzechotnika – poprawiła go z uśmiechem nauczycielka.

– Niestety, tam, gdzie panuje wojna, trudno jest o to zadbać.

– Ale mamy dobrze! – stwierdził Wojtek, a pozostali się z nim zgodzili.

Następnego dnia Natalka bawiła się w domu ze swoim chomikiem, Zębatkiem. Z klocków zbudowała tor przeszkód i mały labirynt, a na samym końcu ułożyła plasterki świeżej marchewki.

– Do biegu, gotowy, start! – zawołała i postawiła chomika na podłodze. Zwierzątko jednak było bardzo wystraszone i nie chciało brać udziału w wyścigach.

– No, biegnij! Dlaczego jesteś taki uparty? – złościła się Natalka.

– Startuj!

Słyszając to, do pokoju weszła mama dziewczynki.

– Kochanie, Zębatek nie jest zabawką. On też ma prawo do spokoju i odpoczynku. Chociaż nie potrafi mówić, pokazuje ci, że teraz nie w głowie mu bieganie. Spójrz, zwinął się w kłębuszek.

– Przepraszam cię, Zębatku – powiedziała Natalka i włożyła zwierzątko z powrotem do klatki. Postanowiła odrobić lekcje i poczekać, aż chomikowi poprawi się humor.

– Jesteś wspaniałą opiekunką, córeczko – pochwalił ją tata, który przysłuchiwał się rozmowie.

– A mama jest rzecznikiem praw chomików! – odpowiedziała Natalka i wszyscy troje się roześmiali.

Agata Widzowska

1. Co to znaczy *mieć do czegoś prawo*?

2. Co to jest Konwencja o Prawach Dziecka?

3. Jaką rolę pełni Rzecznik Praw Dziecka?

4. Jaką opiekunką chomika była Natalka?

5. Jakie prawa mają dzieci? Jakie mają obowiązki?

Wilk u dentysty

W surduciku* szarym, w surduciku czystym
przyszedł prosto z lasu raz wilk do dentysty.

„Panie doktorze, zęby mnie bolą.

Myłem je piaskiem, myłem je solą,
płukałem szalwią, spałem w okładach –
nic nie pomogło. Bolą mnie nadal.

Zrób coś z zębami, panie doktorze!”

I tu wilk wilczą paszczę otworzył.

Wilk pysk otworzył i nie zamyka!

„Trudno, niech dzieje się, co chce!

Jak mu nie ulżę, to mnie zje”.

Otarł więc czoło zroszone potem
i rzekł uprzejmie:

„Proszę na fotel”.

Znowu błysnęły wilcze zębiska,
a jeszcze większe, gdy patrzeć z bliska.

Zamknął więc oczy i szczypce ujął...

„Niech się nade mną święci zmiłują!”

Schylił się, szarpnął i w oka mgnieniu
już i po zębie, i po cierpieniu.

Wilk uśmiechnięty zszedł z fotela.

„Od dzisiaj we mnie masz przyjaciela”(…)

A gdy już za nim drzwi się zamknęły,
doktor z krawata rozluźnił przetyk.

I jeszcze tego samego dnia
taką tabliczkę przybił na drzwiach:

*Nie przyjmuje się nikogo,
nawet psa z kulawą nogą.
Niech tu żaden zwierz nie wchodzi,
bo na serce mi to szkodzi!*

* rodzaj eleganckiej męskiej marynarki

1. Na podstawie wiersza powiedz, gdzie i dlaczego wybrał się wilk. Jak czuł się lekarz przy pacjencie i co zrobił, gdy wilk wyszedł z gabinetu?

Tadeusz Śliwiak (fragmenty)

2. Jaki lekarz pomoże przeziębionemu dziecku, a jaki przy problemach ze wzrokiem? Kto zajmie się złamaną ręką?

pediatra laryngolog ortopeda okulista

3. Przeczytaj zasady. Powiedz, w jaki sposób zapobiegamy chorobom.

Dbaj o higienę
– myj ręce.

Nos wycieraj
chusteczką.

Kaszląc,
zasłaniaj usta.

Ranę przemyj.

Ubieraj się stosownie
do pogody.

Zdrowo się
odżywiaj.

Czy bakterie i wirusy są do siebie podobne?

Mikrobiolog lub **mikrobiolożka** bada bakterie i wirusy. Niektóre z nich wywołują choroby. Wirusy i bakterie nie są do siebie podobne. **Wirusy** to najmniejsze cząstki zakaźne. Są aktywne w ciele gospodarza. Poza jego organizmem nie są już aktywne. **Bakterie** są dużo większe od wirusów. Żyją prawie wszędzie. Nie wszystkie są szkodliwe. Na zakażenie bakteriami opracowano wiele leków. Część z nich to antybiotyki. Przed niektórymi wirusami chronią nas szczepionki.

4. Powiedz, czym różnią się bakterie od wirusów.

5. Dlaczego praca mikrobiologów jest ważna?

Pierwszy **komputer** zajmował cały pokój. Pracował bardzo powoli. Początkowo komputery służyły jedynie do pracy. Później zaczęto projektować gry, które zapewniają rozrywkę i naukę.

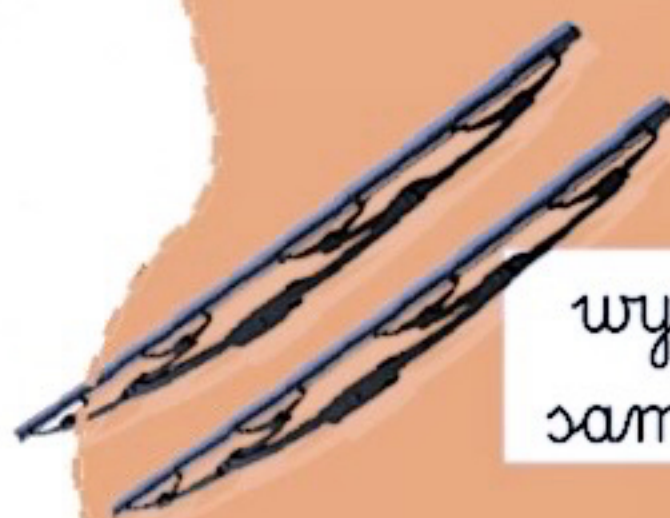
Telefon to wynalazek opatentowany przez Aleksandra Bella. Służy do przesyłania głosu na odległość. Dziś trudno wyobrazić sobie świat bez telefonów.

1. Który wynalazek uważasz za najważniejszy?

2. Powiedz, jak telefony zmieniły świat.

Wywiad z wynalazcą

- Dzień dobry. Jak się pan nazywa?
- Józef Hofmann.
- Czym się pan zajmuje?
- Jestem pianistą. Kocham muzykę i koncertowanie.
- Dlaczego muzyka jest ważna w pana życiu?
- Moi rodzice są muzykami. Tata komponuje i gra, a mama jest śpiewaczką.
- Co pan robi w wolnym czasie?
- Interesuję się samochodami, lubię podróżować.
- Czy to prawda, że zrobił pan nawet własne auto? Gdzie pan podróżował?
- To prawda. Skonstruowałem automobil, którym jeździłem po Europie.
- Co spowodowało, że wymyślił pan wycieraczki do szyb samochodowych?
- W czasie gry na instrumentach używa się metronomu*. Jego wahadło odchyła się w lewo i w prawo. Pomyślałem, że to świetny pomysł, aby wycierać w ten sposób szybę samochodu. W czasie deszczu źle widać. To niewygodne i niebezpieczne.
- Skąd bierze pan pomysły na swoje wynalazki?
- Pojawiają się w mojej głowie, gdy myślę o czymś zupełnie innym. Czasem wiem, co jest mi potrzebne, i szukam sposobu, aby to wynaleźć. Czasem pomysł sam przychodzi do głowy, gdy obserwuję świat wokół mnie.
- Co poradziłby pan młodym wynalazcom?
- Poradziłbym, aby mieli otwarte oczy, uszy i umysł. Uważnie przyglądali się światu. To właśnie wokół nas są pomysły i potrzeby na wynalazki!
- Dziękuję za rozmowę.

wycieraczki samochodowe

metronom

* przyrząd służący do odmierzania tempa utworu muzycznego

Ale to ciekawe!

Józef Hofmann urodził się w 1876 roku w Krakowie. Był pianistą i wynalazcą. Opatentował ponad 70 różnych wynalazków! Były wśród nich spinacz do papieru i regulacja wysokości taboretu dla pianisty.

- Cześć, Antku!
- Cześć, Nati!
- Wiesz, gdzie dzisiaj byłam? Na wycieczce, w Warszawie. Byliśmy w Muzeum Techniki.
- O, a co tam było?

– Była superwystawa samochodów! Oglądaliśmy stare samochody! Niektóre były całkiem ładne, ale bardzo duże.

– A można było do nich wsiąść?

– Niestety. Podobno te pojazdy są tak stare i cenne, że gdyby każdy chciał do nich wsiadać, toby się zniszczyły.

– No tak. A co jeszcze tam robiliście?

– Mieliśmy też zajęcia i pani nam opowiadała, że my, Polacy, wynaleźliśmy wiele rzeczy i produkowaliśmy nawet swoje samochody! A wiesz, że wycieraczki samochodowe wynalazł Polak?!

Nazywał się Józef Hofmann.

– Naprawdę? Nie wiedziałem. A czy w tym muzeum było coś jeszcze poza samochodami?

– Tak! Tak! Bardzo wiele rzeczy. Podobały mi się stare pozytywki. Grały piękne melodie. Powiedz rodzicom, może pojedziecie tam na wycieczkę. Później można wjechać windą na samą górę Pałacu Kultury i Nauki.

– Bardzo bym chciał. W końcu winda to chyba też wynalazek.

– Rzeczywiście! Winda to też wynalazek. Zaraz wyślę ci zdjęcia. Pa, Antku.

– Pa, Natałko.

1. W jaki sposób Natałka spędziła dzień?
Co podobało się jej na wycieczce?

2. Czym zajmuje się kurator w muzeum?

Co robi kurator w muzeum?

Zajmuje się organizowaniem wystaw, czasem też oprowadza zwiedzających.

Krótką historia pojazdów

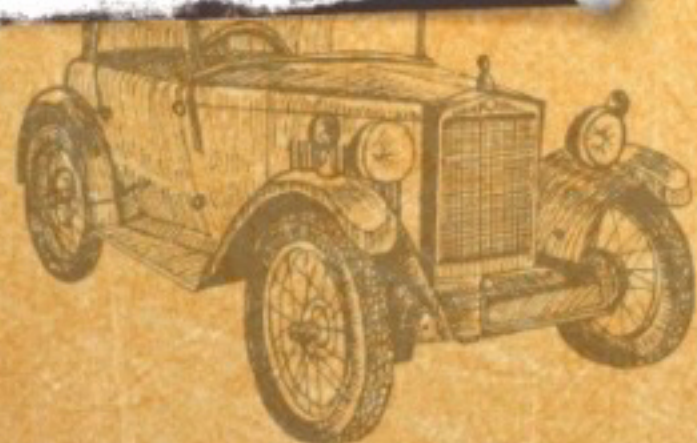
wynalezienie koła

pojazd na kołach
ciągnięty przez zwierzęta

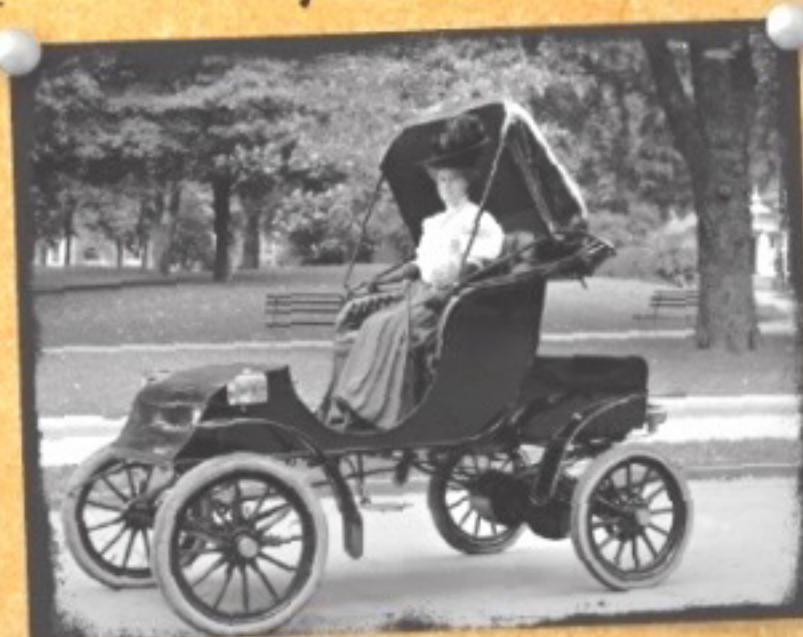
automobile z silnikami
parowymi

ponad 5000 lat temu

prawie 250 lat temu

automobile z silnikami
spalinowymi

ponad 100 lat temu

współczesne
samochody

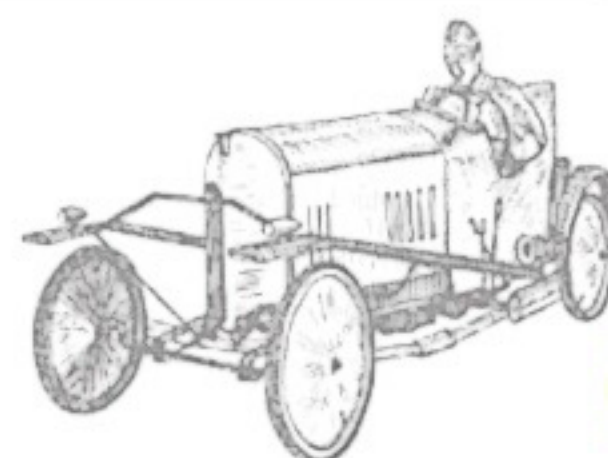
Ale to ciekawe!

Niemal 100 lat temu w Anglii obowiązywało prawo czerwonej flagi. Przed każdym pojazdem musiał iść człowiek, który machał czerwoną flagą. Ostrzegał w ten sposób przed jadącym pojazdem. Dzięki temu wiemy, że pierwsze samochody nie jeździły szybciej niż chodzący ludzie.

3. Na podstawie zdjęć opowiedz, w jaki sposób zmieniały się pojazdy.

4. Zaprojektujcie własne pojazdy. Nazwijcie je, zróbcie w klasie ich wystawę.

Niesforne klocki

Helenka siedziała na dywanie i budowała konstrukcję z klocków. Instrukcja leżała na podłodze i dziewczynka od czasu do czasu na nią zerknęła. Niektóre klocki trzymały się mocno, ale kilka innych odpadało już po chwili.

Zdenerwowana Helenka rzuciła klockiem z całej siły. Kłosek z trzaskiem spadł na podłogę. Mama podniosła głowę z nad książki.

– Ten głupi klocek nie chce się trzymać. Nie mogę skończyć wiatraka – powiedziała niezadowolona córka.

– Rozumiem, ale rzucanie klockiem z pewnością nie pomoże. Pokaż mi, w czym problem – zaoferowała swoją pomoc mama.

Helenka wydostała klocek spod szafki i usiadła obok mamy na dywanie.

– Zobacz. Tu ma być ten klocek, bo wtedy mogę przymocować silniczek – objaśniała. – A to się nie udaje, bo to na pewno źle wymyślone.

Mama przyjrzała się instrukcji, a potem z uśmiechem powiedziała:

– Wszystko zostało dobrze przemyślane. Ktoś, kto wymyślił ten wiatrak, na pewno wiele razy sprawdzał, czy wszystko działa. Wynalazca musi być niezwykle cierpliwy. Spróbuj jeszcze raz przypiąć ostatnie trzy klocki. Powinny być w innych miejscach. Poradzisz sobie.

Jolanta Okuniewska

1. Dlaczego Helenka nie mogła dokończyć swojej budowli?
2. Co poradziła jej mama?
3. Jakie cechy charakteru powinien mieć wynalazca?
4. Oceń postępowanie Helenki.

Ale to ciekawe!

Historia pokazuje, że wiele odkryć i wynalazków zostało odkrytych i wynalezionych przypadkiem. Jednym z nich było odkrycie promieniowania X przez Wilhelma Roentgena (czytaj Rentgena). Dzisiaj zdjęcia rentgenowskie, pokazujące wnętrze ciała, są wykorzystywane do leczenia złamań i chorób wewnętrznych.

Ciekawe, jak to napisać

Pisowni niektórych wyrazów z **h** nie tłumaczy żadna reguła ortograficzna. Ich pisownię trzeba zapamiętać.

Pisać poprawnie
to wielka sztuka.
Kto czegoś nie wie,
tu rady szuka.

Hania wypila **herbatkę** malinową i zjadła **herbatniki** maślane. W prezencie urodzinowym dostała album o starych pojazdach. Te **wehikuły** miały duże koła, rozkładane dachy i robiły sporo **hałasu**. **Huk** był już przy zapalaniu silnika. Teraz taki hałas robi **helikopter**, gdy ląduje na dachu pobliskiego szpitala. Hania często widziała tę akcję, gdy bawiła się na **huśtawce** z **Helenką**. Wszyscy chcieli zobaczyć pilota i na podwórku robił się **harmider**. Kiedyś nawet **Henio** udał się pod szpital na **hulajnodze**. To była niebezpieczna wyprawa. Tata Henia nie był z tego zadowolony i na tydzień zawiesił hulajnogę na **haku** w garażu.

To są *hałaśliwe* słowa.
W nich **h** się chowa.

herbata

hulajnoga

herbatniki

wehikuł

helikopter

hak

huśtawka

5. Przepisz z tekstu do zeszytu wyrazy z literą **h**. Zapamiętaj je. Ułóż i zapisz zdanie, w którym użyjesz jak najwięcej tych wyrazów.

6. Napisz w zeszycie imiona z tekstu w kolejności alfabetycznej.

Julita Grodek jest pisarką, autorką scenariuszy filmowych oraz sztuk teatralnych. Pisze zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych. Jest także tłumaczką z języków angielskiego i rosyjskiego. Mieszka i pracuje w Warszawie.

Kiedy Maria przyjechała do Paryża, miała 24 lata. Chciała zrealizować swoje marzenia o zdobywaniu wiedzy. Zbyt często słyszała, że studia nie są dla dziewcząt, więc zamierzała udowodnić, że jest inaczej. Jako jedna z pierwszych kobiet w historii zdała egzaminy wstępne na wydział fizyki i matematyki. Została studentką Sorbony*. (...)

Aby mieć konieczny do nauki spokój, przeniosła się z gościnnego, ale hałaśliwego, mieszkania siostry do małego, taniego mieszkania na szóstym piętrze, gdzie zimna woda w miednicy zamieniała się w lód, a umeblowanie stanowiły wąskie żelazne łóżko, piecyk, stół i krzesło. W lipcu 1893 roku przystąpiła do egzaminów końcowych. Fizykę zdała z najlepszym wynikiem, z matematyki była druga. (...)

Pierwsza praca naukowa Marii miała tytuł „Właściwości magnetyczne stali”. (...) Druga praca Marii dotyczyła promieniowania. Odkryła to zjawisko, badając rozpadanie się atomów. W tamtych czasach była to nowość. (...)

Maria została pierwszą kobietą – profesorem Sorbony, a wyniki prowadzonych wspólnie z mężem, Piotrem Curie, badań przyniosły jej sławę na całym świecie. (...)

Nagrodę Nobla przyznano Marii dwukrotnie. Pierwszy raz otrzymała ją w 1903 roku za badania nad promieniotwórczością. Drugi raz przyznano jej Nagrodę Nobla w 1911 roku za odkrycie dwóch pierwiastków: polonu i radu. Polon otrzymał swoją nazwę na cześć Polski.

Maria Skłodowska-Curie jest jedyną kobietą, która tę nagrodę otrzymała dwukrotnie, a także jedyną wśród wszystkich uczonych w historii uhonorowaną w dwóch różnych dziedzinach nauk przyrodniczych (fizyka i chemia).

Julita Grodek, *Mania, dziewczyna inna niż wszystkie* (fragmenty)

Niczego w życiu nie należy się bać, należy to tylko zrozumieć.
Maria Skłodowska-Curie

Ale to ciekawe!

Nagroda Nobla jest przyznawana za wybitne osiągnięcia – naukowe, literackie – lub zasługi dla ludzkości. Jej nazwa pochodzi od nazwiska wynalazcy – Alfreda Nobla – osoby, która ją ufundowała. Ten wynalazca dynamitu miał wielki majątek. Przeznaczył go na nagrody dla ludzi, którzy robią coś ważnego dla innych.

1. Czego niezwykłego dokonała w swoim życiu Maria Skłodowska-Curie?
2. W jakich warunkach żyła i mieszkała?
3. Opowiedz, w jaki sposób Maria dążyła do spełnienia swoich marzeń.
4. Za co można otrzymać Nagrodę Nobla?
5. Wykonajcie w klasie doświadczenie. Co się wydarzyło? Czego potrzebuje ogień, aby płonąć?

Przygotuj: talerzyk, szklankę, świeczkę, zapalki.

Umieść na talerzyku zapaloną świeczkę.

Przykryj świeczkę szklanką. Obserwuj, co się wydarzy.

Wolontariat

Michał bardzo kochał zwierzęta i marzył o tym, żeby mieć psa. Niestety, mama chłopca nie chciała się na to zgodzić.

- Mamy za małe mieszkanie – powiedziała, gdy Michał znowu wspomniał o zwierzaku.
 - Zrobię mu miejsce w swoim pokoju – odpowiedział chłopiec.
 - Kochanie, przecież wiesz, że pracuję poza domem, a ty w tym czasie jesteś w świetlicy. Pies nie może być w domu sam przez tyle godzin – przekonywała.
 - Gdyby tata żył, na pewno by się zgodził! I mielibyśmy większe mieszkanie – powiedział Michał i obrażony poszedł do swojego pokoju.
- W pewną sobotę mama uśmiechnęła się tajemniczo i powiedziała:
- Mam dla ciebie niespodziankę. Przeczytałam w internecie o akcji

„Spacer na cztery łapy”. Możemy raz w tygodniu odwiedzać schronisko i jako wolontariusze wyprowadzać psy na spacer. Co ty na to?

– Hurr! – ucieszył się Michał.

W schronisku dostali pod opiekę suczkę Kosmatkę. Była cała biała, oprócz jednej brązowej łatki na grzbiecie.

– Mamo, zobacz! Ta łatka jest w kształcie serca! – zauważył chłopiec.

Podczas spaceru Kosmatka usłyszała w krzewach jakiś szelest i hyc! wskoczyła w zarośla. Smycz zaplątała się w jeżyny i Michał trochę się pokaleczył kolcami, próbując ją rozplątać. Na szczęście uwolnił Kosmatkę, a ona z wdzięczności polizała go w nos.

W nocy Michałowi śniło się, że rozmawia z psami ze schroniska. Jamnik Supełek powiedział, że bardzo lubi jeść marchewki, a dostaje tylko suchą karmę. Suczka Szarfa skarżyła się na skołtunioną sierść, której nie miał kto rozczesać, a smutny kundelek Hauczek przyznał, że jest mu zimno na betonowej podłodze schroniska. Każdy z psów prosił o dom i człowieka, który mógłby go pokochać.

Od tej pory w każdą sobotę Michał pracował jako wolontariusz i wyprowadzał na spacer psy ze schroniska. Założył też szkolne koło pomocy psom i nazwał je „Podaj łapę”.

– Wolontariat to pomoc za darmo, a ja chcę pomagać – tłumaczył kolegom.

Dzięki jego pomocy kilka zwierzaków znalazło kochających opiekunów. Była wśród nich Kosmatka. Michał bardzo za nią tęsknił, więc jej nowa rodzina pozwalała chłopcu ją odwiedzać.

– Kiedy zobaczyłem twoją łatkę, od razu wiedziałem, że jesteś niezwykła – powiedział chłopiec i przytulił Kosmatkę do serca, a ona, jak zwykle, polizała go w nos.

Agata Widzowska

1. Przeczytaj opowiadanie i odpowiedz na pytania.

- O czym marzył Michał?
- Co zaproponowała mu mama?
- Czego pragnęły psy ze schroniska w śnie Michała?

2. Kim jest wolontariusz? Gdzie może pomagać? Jakie może mieć obowiązki?

Droga listu

1. Powiedz, jaka jest droga listu od nadawcy do adresata.

 2. Kim jest kurier? Kim jest listonosz?

miejsowość

data

Pszczyna, 1 grudnia 2024 r.

Drogi Mikołaju!

Mam na imię Matylda i chodzę do drugiej klasy. Mieszkam z rodzicami i babcią w Pszczynie. Bardzo lubię czas oczekiwania na święta i Twoje przybycie. Wiem, że starasz się spełnić marzenia dzieci i przynieść im piękne prezenty. Marzę o tym, aby zostać Twoim pomocnikiem. Zastanawiałam się, co mogłabym zrobić w tej sprawie. Postanowiłam zostać wolontariuszką i zrobić coś, co przyniesie radość innym. Informuję Cię, Mikołaju, że pierwsze działania mam już za sobą. Zorganizowałam w szkole zbiórkę karmy dla zwierząt ze schroniska. Trzy razy w tygodniu wyprowadzam psy pani Marii na spacer. Pani Maria to nasza sąsiadka i ma trudności z chodzeniem. Mam nadzieję, że moje działania podobają Ci się i mogę się nazywać Twoim pomocnikiem.

treść listu

Pozdrawiam Cię gorąco i życzę Ci zdrowia oraz sił na ten pracowity czas.

pozdrawienia

podpis

Matylda

3. Jakie działania podjęła Matylda, żeby zostać pomocnikiem Mikołaja?

5. Z jakich części składa się list?

4. Kto jest nadawcą, a kto adresatem tego listu?

1. Przeczytaj pozdrowienia od cioci Kingi. Powiedz, co robiła w Finlandii.

Kochana Natałko!

Jestem w Rovaniemi! To miasto na północy Finlandii. Kraina, w której przebywam, nazywa się Laponia. Mieszka tu Święty Mikołaj i tysiące reniferów. O tej porze roku jest tu bardzo zimno. Jadę dalej, za koło podbiegunowe. Czeka mnie noc polarna, czyli czas, gdy przez ponad dobę nie widać słońca.

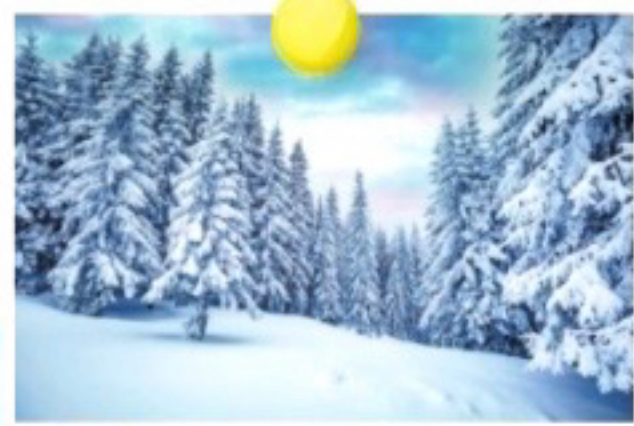
PS Uściskaj rodziców i powiedz, że spróbuję zrobić dla nich zdjęcie zorzy polarnej!

Pozdrawiam
ciocia Kinga

Natałka Mikus
ul. Kaktusowa 17 m. 6

2. Przyjrzyj się zdjęciom i powiedz, co przedstawiają.

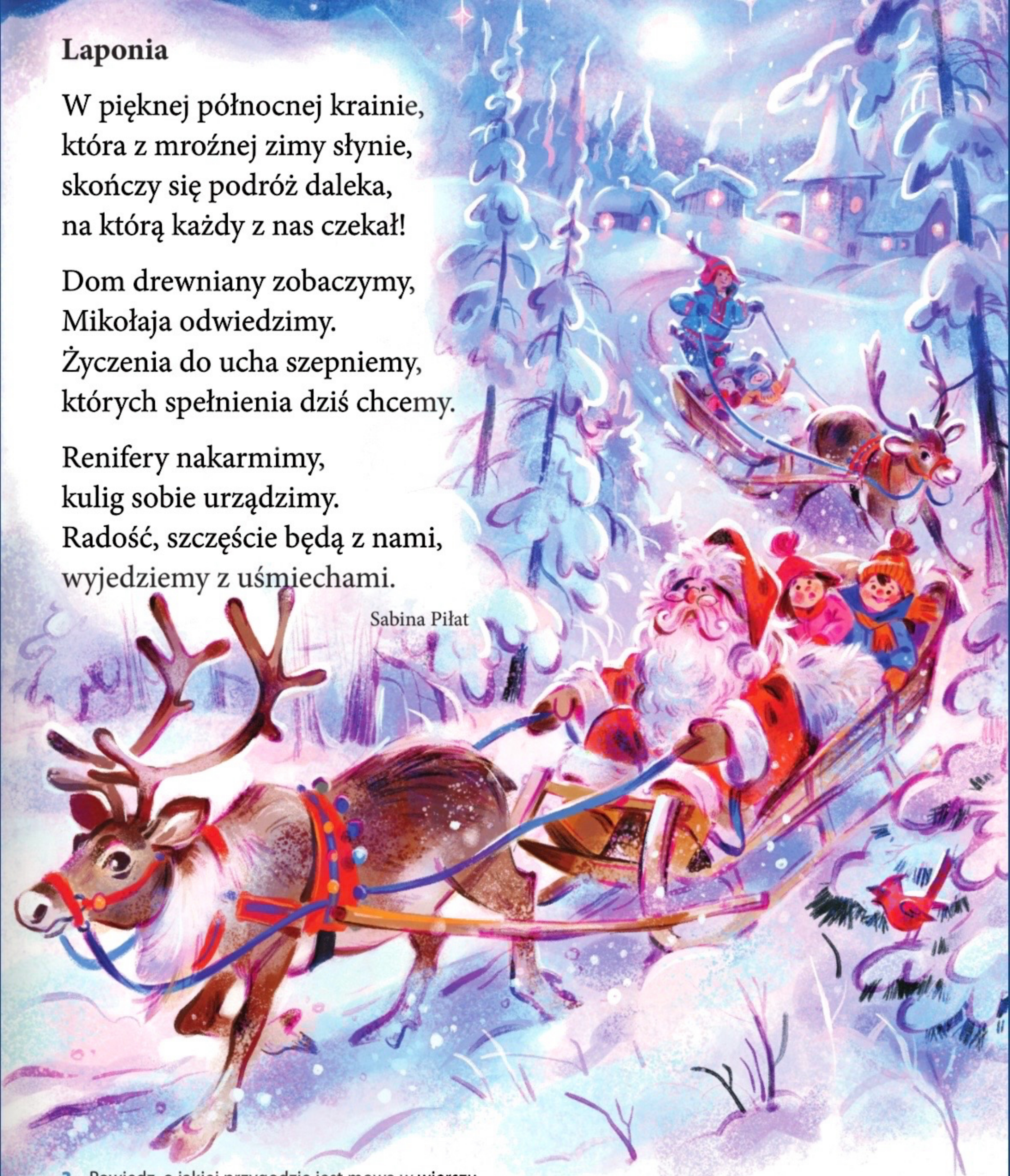
Laponia

W pięknej północnej krainie,
która z mroźnej zimy słynie,
skończy się podróż daleka,
na którą każdy z nas czekał!

Dom drewniany zobaczymy,
Mikołaja odwiedzimy.
Życzenia do ucha szepniemy,
których spełnienia dziś chcemy.

Renifery nakarmimy,
kulig sobie urządzimy.
Radość, szczęście będą z nami,
wyjedziemy z uśmiechami.

Sabina Piłat

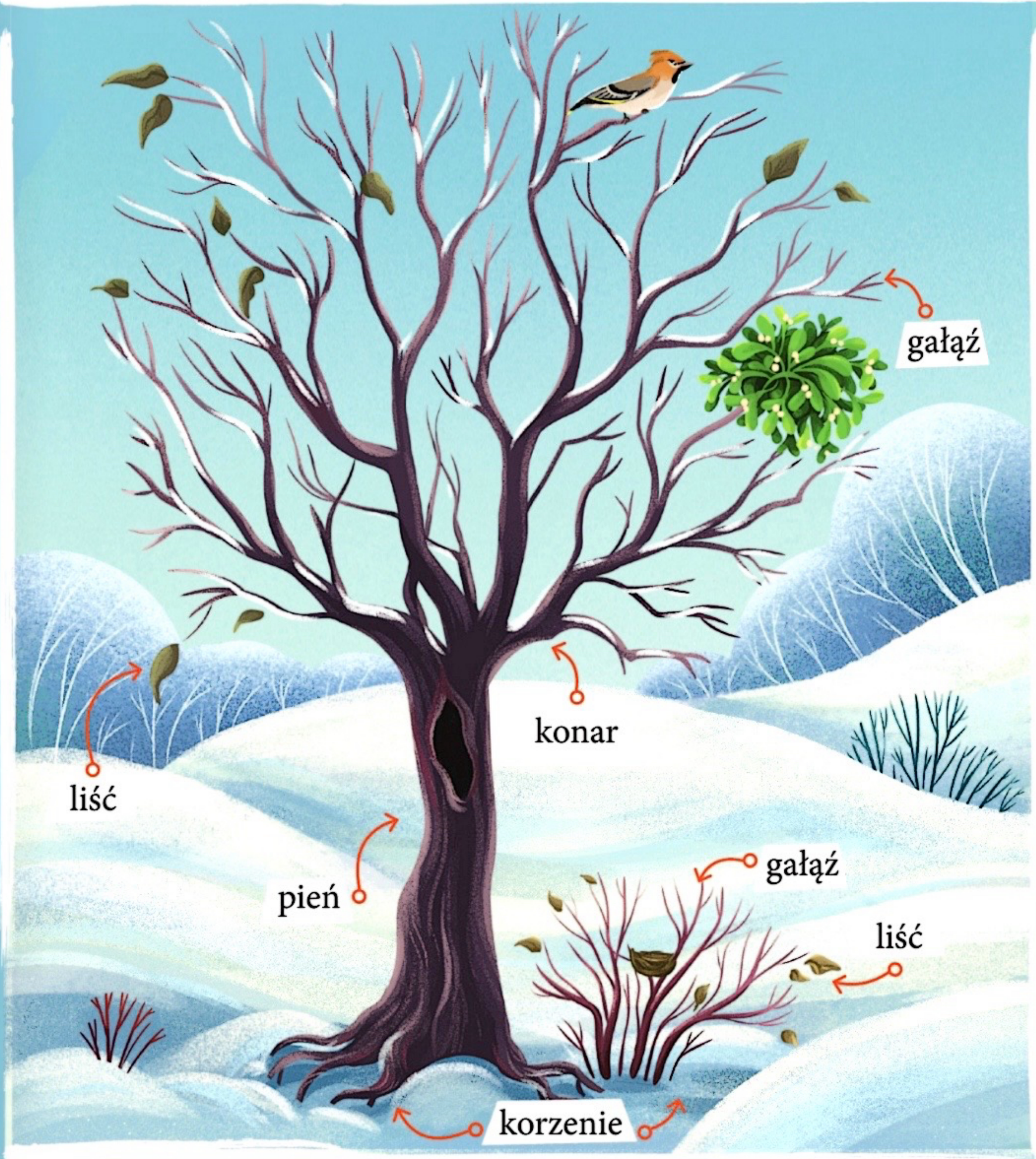

3. Powiedz, o jakiej przygodzie jest mowa w wierszu.

4. Wyobraź sobie, że odwiedzasz Mikołaja w jego domu. Opowiedz, jak wygląda ta wizyta. Rozpocznij tak:

W wiosce Świętego Mikołaja przywitały mnie mróz i śnieg...

1. Odczytaj nazwy elementów budowy drzewa i krzewu. Powiedz, czym różnią się te rośliny.

2. Opisz drzewo i krzew przedstawione na obrazku. Skorzystaj z wybranych wyrazów zapisanych w ramce. Użyj ich w odpowiednich formach.

wysokie, niskie, iglaste, liściaste, rozłożyste,
potężne, smukłe, nagie, stare, młode, delikatne

3. Przeczytaj wyrazy zapisane na chmurze i powiedz, co je łączy.

las leśny leśniczy leśniczyna leśniczówka lasek
Podleśna nadleśnictwo zalesić laskowy

Te wyrazy tworzą
rodzinę wyrazu **las**.

4. Wyjaśnijcie znaczenia wyrazów.

zalesić laskowy leśniczyna

Ale to ciekawe!

Jemioła jest rośliną pasożytniczą, która rośnie na gałęziach drzew liściastych i czerpie z nich wodę oraz sole mineralne. **Jemiołuszka** to ptak, który swoją nazwę zawdzięcza jemiole, bo często je jej jagody.

Pomoc zwierzętom

Antek i dziadek udali się do lasu. Zima była w pełnej krasie, panował siarczysty* mróz. Śnieg skrzypiał pod butami, a Antek raz po raz wpadał w śnieżną zaspę, co bardzo go bawiło, i śmiał się wesoło.

– Ciszej, Antku – upomniał wnuka dziadek. – To dom leśnych zwierząt. Zachowuj się jak gość.

Antek od razu spoważniał i poprawił czapkę, która spadła mu na oczy. Gałęzie drzew uginały się pod ciężarem białego puchu. Na krzewie kaliny siedziały brązowe jemiołuszki. Za każdym ich ruchem z gałązek spadał srebrny pył, który skrzył się w zimowych promieniach słońca.

Zimową porą las wyglądał jak z bajki.

Chłopiec i dziadek nieśli worki z warzywami.

– Dziadku, daleko jeszcze do tej stołówki dla zwierząt? – zapytał Antek.

– Za chwilę dotrzemy. Do paśnika już tylko kilka kroków. Zostawimy tam warzywa dla sarenek – odparł dziadek i potarł czoło.

– A zostawimy coś dla zajęcy? – Antek był wyraźnie zatroskany losem tych zwierząt.

– Tak, Antku. Z tego paśnika będą korzystać również jelenie, dziki i zajęce.

Po chwili oczom Antka ukazał się paśnik. Razem z dziadkiem wyłożyli marchew, ziemniaki i buraki. Trochę marchewek położyli pod paśnikiem, żeby ułatwić posiłek zajęcom.

– Co jeszcze możemy zrobić dla zwierząt zimą?

– Następnym razem przygotujemy lizawki z solą – powiedział dziadek. Ruszyli żwawo w powrotną drogę. Szli w śniegu, po śladach, które wcześniej zostawili. Nagle dziadek się zatrzymał.

– Popatrz, Antku, zajęc wyszedł ze swojej kotlinki. To jego tropy – wskazał na ślady w śniegu.

– Czy nie jest mu zimno? – zastanawiał się głośno Antek.

– Nie, Antku. Ma grube futerko. Obgryzie korę z leszczyny lub brzozy i wróci do swojego domku.

– Może pokicał do paśnika! – powiedział zadowolony Antek.

1. W jaki sposób dziadek z Antkiem pomagali zwierzętom leśnym zimą?

Beata Skrzypiec

2. Co to znaczy, że las jest *domem dla zwierząt*?

3. Wypisz z tekstu po cztery nazwy: osób, zwierząt, roślin i rzeczy.

Nauka
nie poszła
w las.

Nie wywołuj
wilka z lasu.

Las rąk.

Ciągnie wilka
do lasu.

Nie da się
oszukać
natury.

Jest wielu chętnych
do wykonania
zadania
lub powiedzenia
czegoś.

Nauka
przyniosła efekty,
wiedza została
wykorzystana.

Nie
prowokuj
niemiłej
sytuacji.

4. Dopasuj obrazki do przysłów i powiedzeń oraz ich wyjaśnień.

Życie w lesie późną jesienią

Na drzewach nie ma już liści. Pierwszy śnieg pokrywa ziemię. Niedźwiedzie śpią w swoich gawrach, a jeże w legowiskach. Borsuki ukrywają się w norach i czekają na wiosnę. Czasem przebudzają się i wychodzą na spacer. Niektóre zwierzęta nie zasypiają na zimę i nie robią zapasów. Zające, dziki, jelenie i sarny zmieniają futro na zimowe. Jest ono dłuższe i bardziej gęste. Futro zająca bielaka staje się bielsze. Trudniej wtedy zauważyć go na białym śniegu. Sarny w okresie zimowym przebywają w małych stadach, a ich futro staje się grubsze i ciemniejsze.

1. Wskaż pola z właściwymi zakończeniami wypowiedzi.

- Późną jesienią drzewa liściaste

mają brązowe liście.

nie mają liści.

mają zielone liście.

- Nora niedźwiedzia to

gawra.

jama.

nora.

- Zimą jeże

zapadają w sen.

nie zapadają w sen.

- Na zimę nie zasypiają

zające, jeże, sarny.

zające, sarny, niedźwiedzie.

zające, dziki, sarny.

- Futro zająca bielaka zimą jest

bardziej gęste i ciemniejsze.

bardziej gęste i bielsze.

- Futro sarny zimą jest

bardziej gęste i ciemniejsze.

bardziej gęste i bielsze.

2. Przepisz do zeszytu dwa wybrane wypowiedzenia i ich zakończenia.

3. Na podstawie obrazka powiedz, jakie wyrazy należą do rodziny wyrazu król.

4. Popatrz na adres zapisany na kopercie. Powiedz, czego w nim brakuje.

5. Przepisz zdania do zeszytu, zastępując zdjęcia wyrazami.

w pracy używa

potrzebuje specjalnych

Umiem

Muszę
poćwiczyć

Jeszcze nie umiem
(Ale się nauczę!)

Wiem, umiem, rozumiem– 3

47

Hans Christian Andersen był Duńczykiem. Pochodził z ubogiej rodziny. W dzieciństwie ojciec często czytał mu książki i robił dla syna zabawki. Zbudował też Hansowi teatrzyk kukiełkowy, gdzie razem odgrywali różne historie. Babcia opowiadała mu piękne baśnie. To rozbudzało wyobraźnię chłopca. Hans Christian Andersen jest znany na świecie jako autor wielu pięknych baśni. Aby uczcić pamięć o tym pisarzu, co dwa lata przyznawana jest nagroda jego imienia dla autorów najpiękniejszych książek dla dzieci.

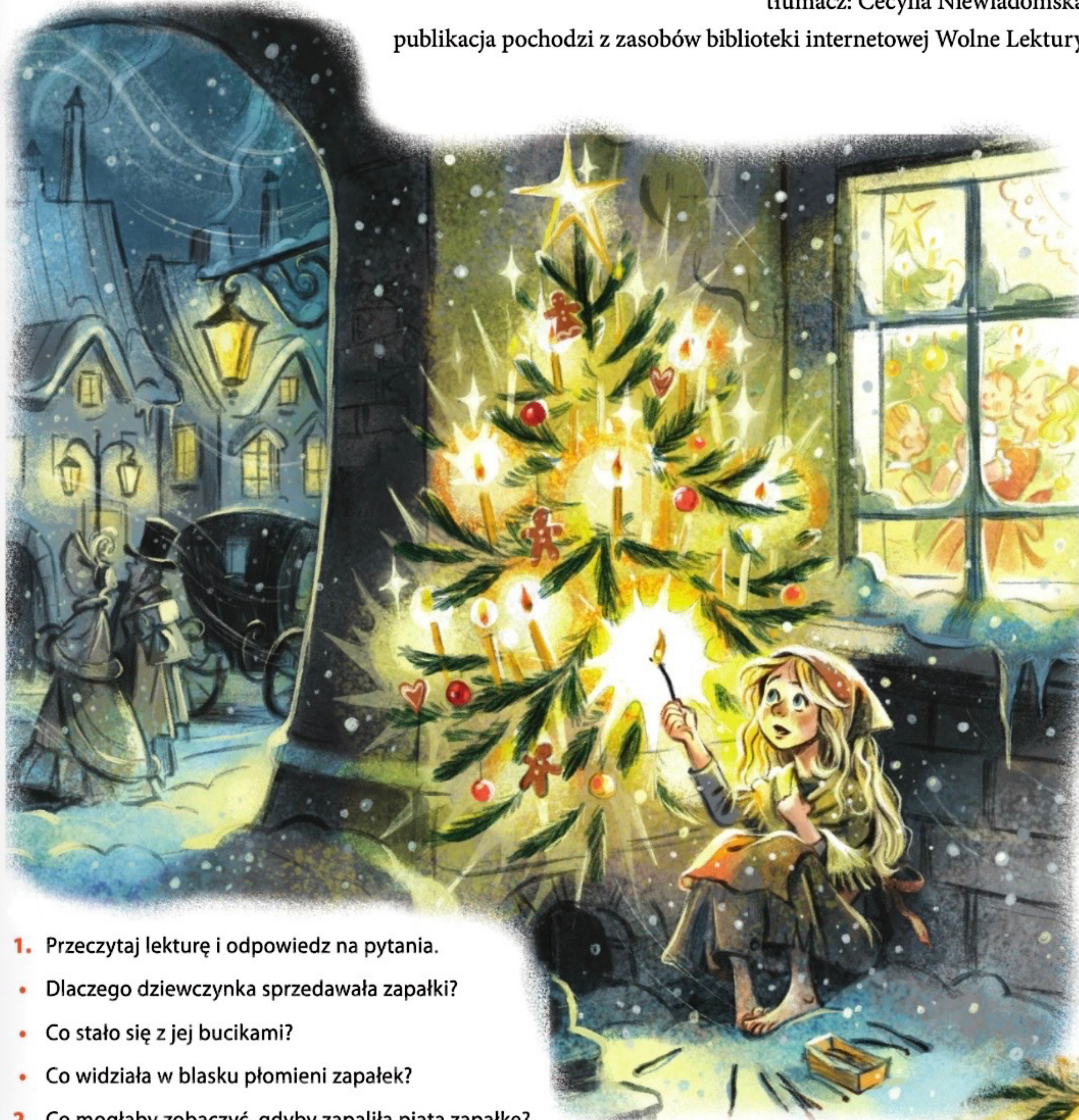
Na wspomnienie ciepła już nie ma siły oprzeć się pokusie. Jedna zapałka tylko. Wyjmuje ostrożnie, trzask... i płonie! Cóż za wesołe światło, jasne i ciepłe, ach, jak grzeje w ręce! Cudowny płomyk! Wydało jej się nagle, że siedzi przed ciepłym, żelaznym piecem na świecących nóżkach, z mosiężnymi drzwiczkami. Ach, jak ciepło! Jak grzeje duży, jasny płomień, jak wesoło się pali! Wyciągnęła nóżki spod cienkiej sukienki, aby je ogrzać także, lecz w tej samej chwili – zapałka zgasła; zniknął piec żelazny i wesołe ognisko, a w ręce dziewczyny pozostał tylko maleńki kawałek spalonego drewnianka. Dziewczynka zapaliła drugą bez namysłu. Jasne światelko padło na mur szary, który w tym miejscu stał się przezroczysty, niby muślin cieniutki. I ujrzała w głębi duży, jasny pokój, stół nakryty czystym, bielutkim obrusem, na nim talerze, szklanki, a na samym środku ogromną gęs pieczoną na półmisku, pachnącą, nadziewaną jabłkami, śliwkami. Gęś poruszyła się nagle, zeskoczyła na ziemię z nożem i widelcem w zarumienionej piersi i zaczęła posuwać się w stronę dziewczynki... Wtem zapałka znów zgasła i zamiast ciepłego pokoju dziecko miało przed sobą mur szary, wilgotny i ciemny. Śpiesznie zapaliła trzecią. Płomyk strzelił w górę, zamigotał i rozprysnął się na wszystkie strony, iskrząc się w powietrzu niby świeczki na choince. Ach, choinka! Tuż przed nią stoi wspaniała, wielka, jaśniejąca światłami,

piękniejsza i strojniejsza od tej, którą widziała przez szklane podwoje w mieszkaniu bogatego kupca. Ileż świeczek! Tysiące! Takie ciepłe, jasne. Dziewczynka wyciągnęła ku nim obie rączki... a wtem zapałka zgasła. Ale maleńkie isierki unosiły się w górę, coraz wyżej, wyżej i zajaśniały między gwiazdami na niebie. Och, jedna spadła, i smuga ognista zgasła za nią.

Hans Christian Andersen, *Dziewczynka z zapalkami* (fragmenty)

tłumacz: Cecylia Niewiadomska

publikacja pochodzi z zasobów biblioteki internetowej Wolne Lektury

1. Przeczytaj lekturę i odpowiedz na pytania.

- Dlaczego dziewczynka sprzedawała zapalki?
- Co stało się z jej bucikami?
- Co widziała w blasku płomieni zapalek?

2. Co mogłaby zobaczyć, gdyby zapaliła piątą zapalkę?

3. Porozmawiajcie o tym, w jaki sposób można byłoby pomóc dziewczynce.

List

Kiedy gruchnęła wiadomość, że Piotrek jest chory i przez trzy tygodnie zostanie w domu, opinie w klasie były takie:

- Ten to ma szczęście! – powiedział Adam.
- Może sobie spać, ile chce.
- Właśnie – dodał Robert. – I przez cały dzień oglądać telewizję!

Jakież było zdziwienie wszystkich, kiedy następnego dnia Piotrek przysłał Adamowi rozpaczliwy SMS.

- RATUNKU! NUDA! – napisał.

W klasie odbyła się narada, jak ocalić Piotrka przed nudą. Niektórzy proponowali, żeby wybrać się do niego po lekcjach i poopowiadać dowcipy. Pani uważała jednak, że to niedobry pomysł, bo pacjent potrzebuje spokoju.

- Ale na pewno będzie mu miło, jak napiszemy do niego list – powiedziała.

Nad tym listem napracowała się cała klasa. Wszyscy razem wymyślali, co ma w nim być: Ola go napisała, Kasia ozdobiła, Wojtek polizał kopertę, a Adam ją zakleił.

Paweł Beręsewicz

1. Przeczytaj opowiadanie i odpowiedz na pytania.

- Dlaczego Piotrek się nudził?
- Jakie pomysły miały dzieci?

2. Jakie ty masz propozycje dla Piotrka?

3. Przepisz do zeszytu instrukcję gry. Dopisz brakujące zasady gry według własnego pomysłu.

1. Każdy gracz ustawia swój pionek na polu **START**.
2. Grę rozpoczyna gracz, który wyrzuci najmniejszą liczbę oczek.
3. Przystanek na żółtym polu oznacza...

Sposoby na nudę mamy –
budujemy, malujemy, gramy.

My się nigdy nie nudzimy.
Chętnie razem się bawimy.

4. Na podstawie obrazków opowiedz, co można robić, aby się nie nudzić.

5. Jakie ty masz sposoby na nudę?

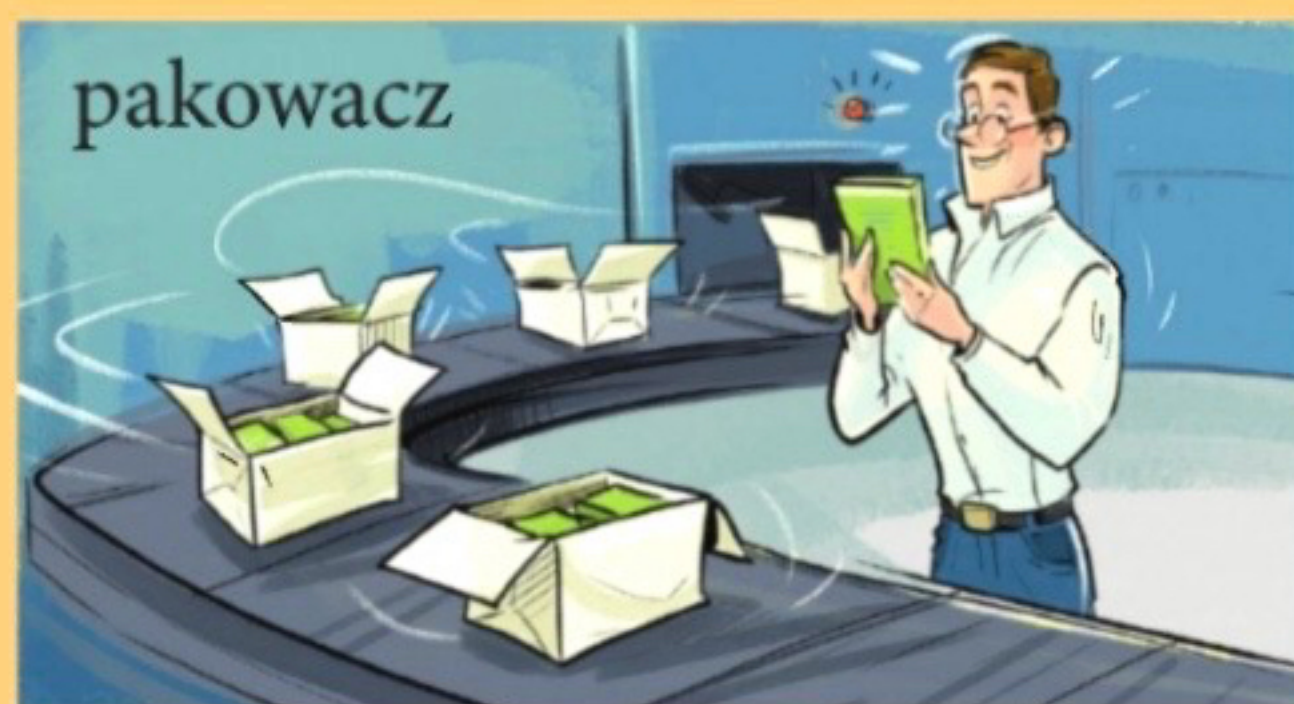
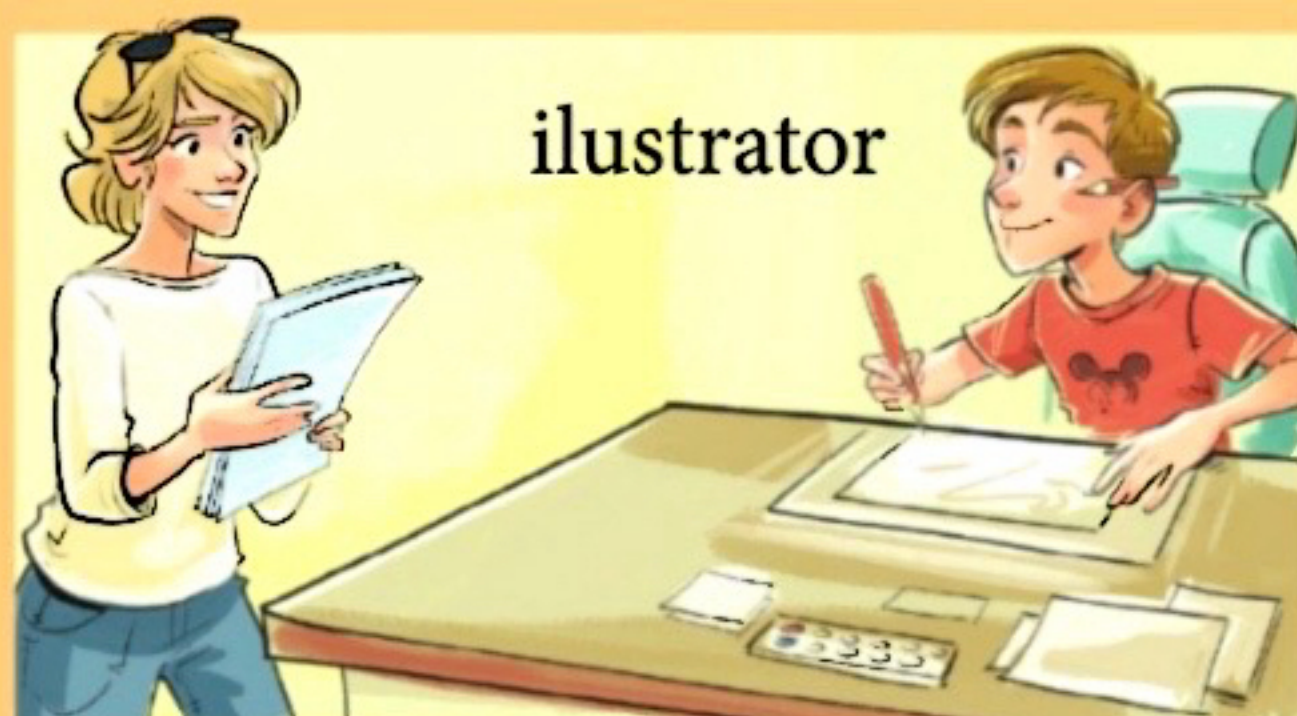
Książka czeka

Książka nas uczy, książka cieszy,
czasem zadziwi nas niemało
albo po prostu tak rośmieszy,
jakby się dobry żart słyszało.
Książka też mądrze nam doradza,
różne wskazówki, wzory daje.
Książka w szeroki świat wprowadza,
dalekie z nami zwiedza kraje.

Lubimy książkę – przyjaciółkę.
Wiesz, co ci powiem?
Nie odwlekaj.
Masz trochę czasu?
Spójrz na półkę,
sięgnij po książkę!
Książka czeka.

Hanna Łochocka

1. Przeczytaj wiersz i powiedz, dlaczego warto czytać książki.

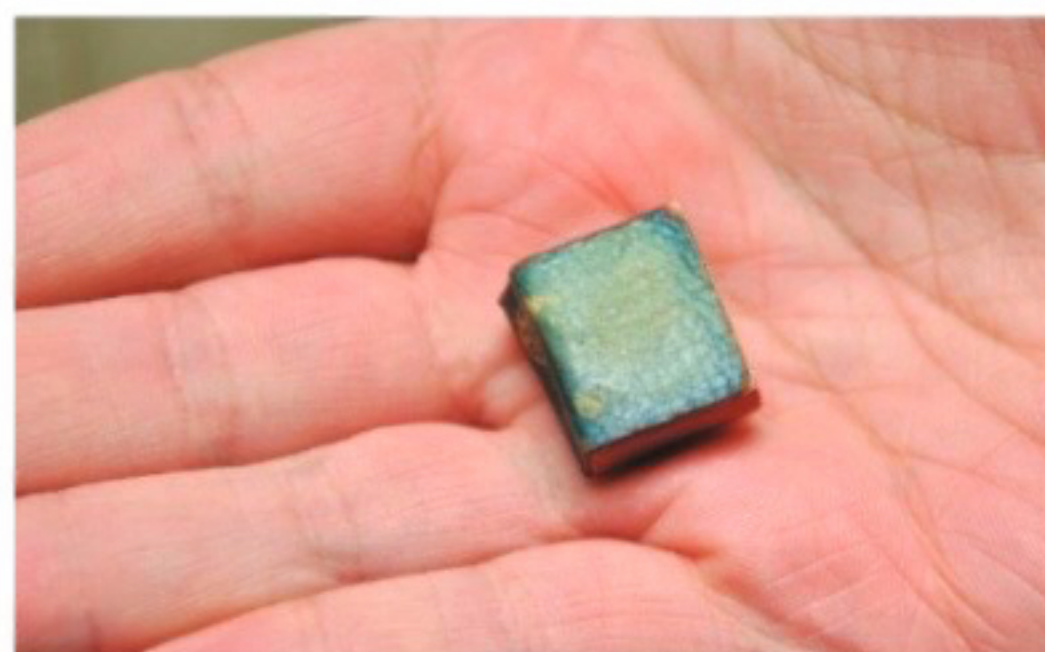

2. Jakie zawody są związane z powstawaniem książki?

3. Kim jest osoba na ostatnim obrazku?

Ale to ciekawe!

Muzeum Najmniejszych Książek Świata znajduje się w Katowicach. Zgromadzono w nim około 200 egzemplarzy miniaturowych książek. Najmniejsza z nich ma wielkość prawie 1 centymetra. Można ją czytać jedynie za pomocą lupy lub mikroskopu.

4. Przeczytaj wyrazy zapisane na niebieskich polach i powiedz, co je łączy.

5. Poszukajcie w dostępnych źródłach wyjaśnienia wyrazu **księżnica**.

1. Przeczytaj wiersz. Uzupełnij go na podstawie obrazków. Przepisz wiersz do zeszytu.

Zimowe zabawy

Za oknem śnieżne bałwanki
ciągną drewniane

Dzieci wesoło biegają.
Śnieżkami do rzucają.

Ptaki na drzewie skulone.
Wrona patrzy na

Będzie zjeżdżanie, nie żarty!
Janek wyciąga

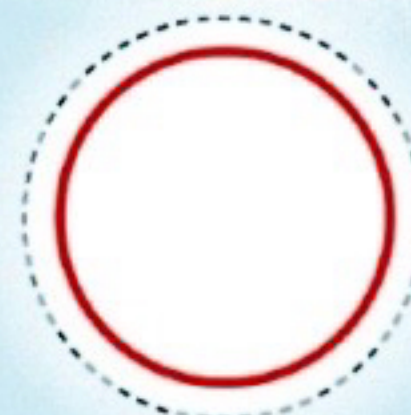
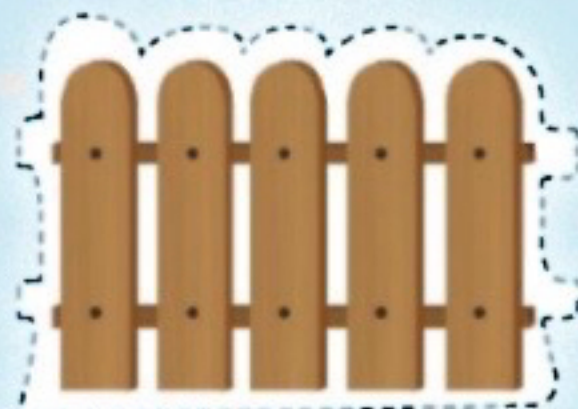
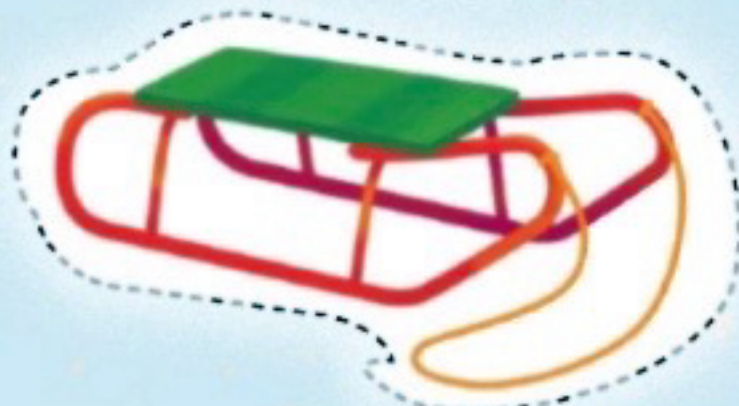
Wtem! Patrz, na
wpada ogromne psisko!

Nie ma hamulców na łapach,
a Ola próbuje je złapać!

Jolanta Okuniewska

2. Nazwij obrazki i utwórz rymy do ich nazw.

Upał

Wlókł się raz czas przez miasto –
a upał lał się z nieba

Wszystkie koty do cienia

Szedł powoli ulicą

– Wszystko, co jeździ, chodzi
w końcu staje i gdzieś od-

Człowiek, zwierzę, samolot

Mnie jednemu nie wolno

Lecz już dość mam tej męki

Siądę w cieniu i chwilę

Po czym ławkę spostrzegłszy

zatrzymał się, siadł ciężko

...Znieruchomiało wszystko

Stanęły wały, tryby

Kot w skoku się zatrzymał

i piłka nie dotknęła

Wszystkie ptaki w powietrzu

i zatrzymał się wietrzyk

Najśmieszniej pewien kelner

bo właśnie spadał z tacą

i zastygł, nos trzymając

Nad nim zaś latające

Tylko dzieci biegały,

wszystko było normalnie

nim czas ruszył i wszystko

I nikt nie zauważył,

Lecz dla dzieci to żadna

Dla nich czas się już nieraz

zmęczony,

ogromny...

zapędził.

i zrzędził:

lub pływa,

poczywa.

czy pociąg.

odpocząć.

daremnej*.

się zdrzemnę.

pod gruszą,

i... usnął.

dokoła.

i koła.

w pół drogi

podłogi.

zawisły

znad Wisły!

wyglądał,

po schodach

w deserze.

talerze!

jak gdyby

na niby,

ożyło.

jak było.

nowina...

zatrzymał...

Marek Majewski

* bezcelowej, nieprzydatnej

3. Przeczytajcie wiersz w parach tak, by jedna osoba czytała pierwszą część, a druga dopowiadała dalszą część.

4. Jak czuł się czas?

5. Co się wydarzyło, gdy czas postanowił odpocząć?

6. Dlaczego dzieci zareagowały inaczej niż dorośli na zatrzymanie czasu?

Mieszkał w Wiśle sum wąsaty,
Znakomity matematyk.

Krzyczał więc na całe skrzele:
„Do mnie, młodzi przyjaciele!
W dni powszednie i w niedziele
Na życzenie mnożę, dzielę,
Odejmuję i dodaję,
I pomyłek nie uznaję!”

Każdy mógł więc przyjść do suma
I zapytać: jaka suma?

A sum jeden w całej Wiśle
Odpowiadał na to ściśle.

Znała suma cała rzeka,
Więc raz przybył lin z daleka
I powiada: „Drogi panie,
Ja dla pana mam zadanie:
Jeśli pan tak liczyć umie,
Niech pan powie, panie sumie,
Czy pan zdoła, w swym pojęciu,
Odjąć zero od dziesięciu?”

Sum uśmiechnął się z przekąsem,
Liczy, liczy coś pod wąsem,
Wąs sumiasty jak u suma,
A sum duma, duma, duma.

„To dopiero mam z tym biedę –
Może dziesięć? Może jeden?”

Upłynęły dwie godziny,
Sum z wysiłku jest już siny.

Myśli, myśli: „To dopiero!
Od dziesięciu odjąć zero?
Żebym miał przynajmniej kredę!
Zaraz, zaraz... Wiem już... Jeden!
Nie! Nie jeden. Dziesięć chyba...
Ach, ten lin! To wstrętna ryba!”

A lin szydzi: „Panie sumie,
W sumie pan niewiele umie!”

Sum ze wstydu schnie i chudnie,
Już mu liczyć coraz trudniej,
A tu minął wieczór cały,
Wszystkie ryby się pospały
I nastało znów południe,
A sum chudnie, chudnie, chudnie...
I nim dni minęło kilka,
Stał się chudy niczym kilka.*

Więc opuścił wody słodkie
I za żonę pojął szprotkę.

Jan Brzechwa

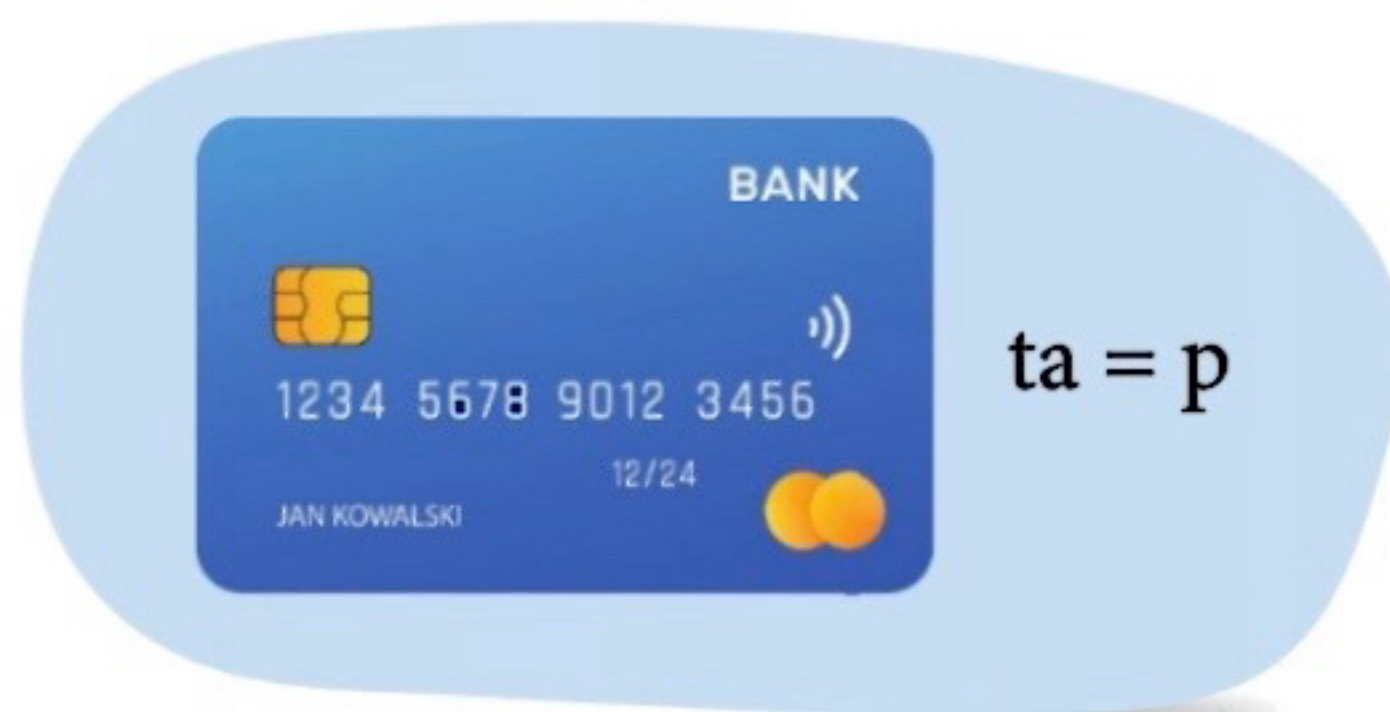
© Copyright by spadkobiercy Jana Brzechwy

1. Jakie ryby występują w wierszu „Sum”?
2. Z czego słynał sum? Opowiedz, co mu się przytrafiło.

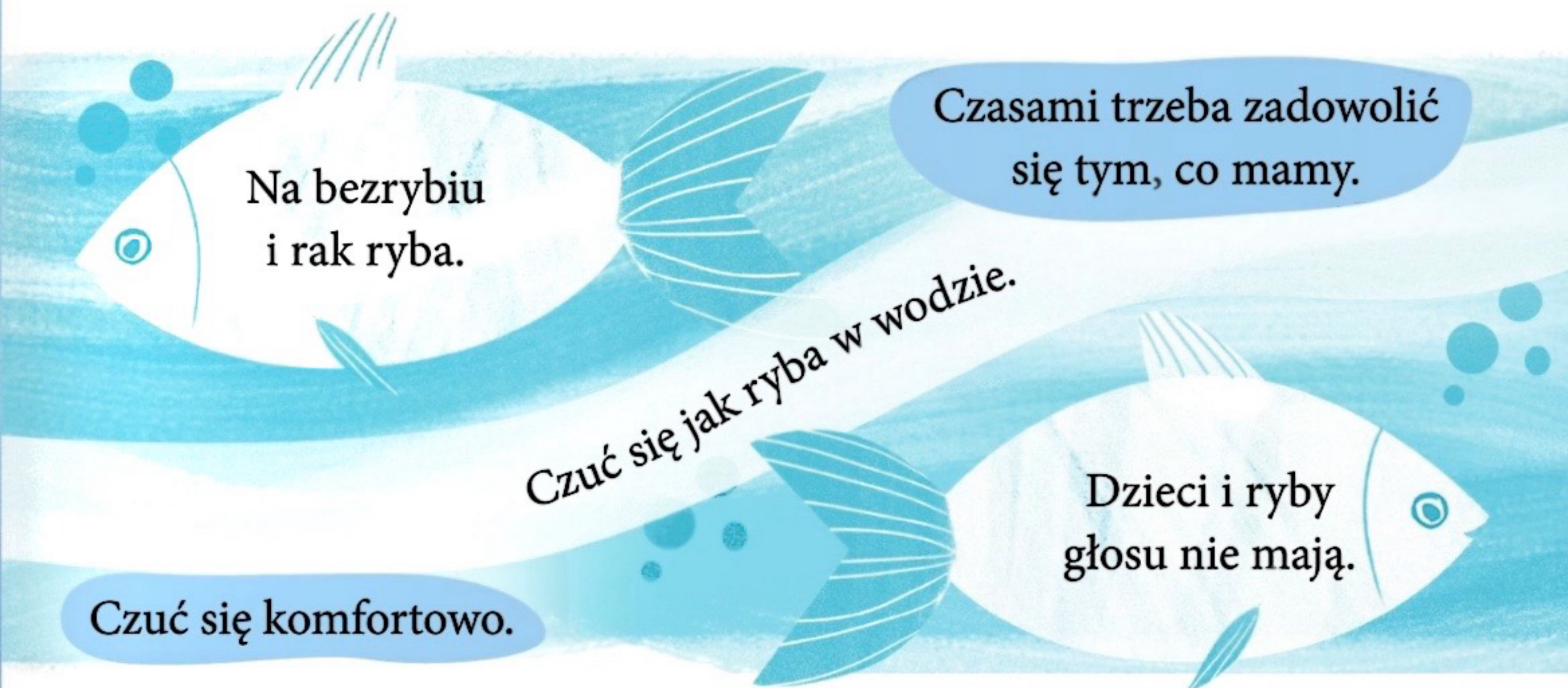
* ryba długości
do 15 cm

3. Wyjaśnij znaczenia wyrazów: **sum**, **suma**, **sumować**. Które z nich należą do jednej rodziny wyrazów?
4. Jak myślisz, dlaczego autor wiersza wybrał na bohatera sumę? Jaka inna ryba mogłaby być bohaterką tego wiersza?
5. Rozwiąż rebus, a dowiesz się, jak nazywa się ryba tradycyjnie związana ze świętami Bożego Narodzenia w Polsce.

6. Przeczytaj powiedzenia związane z rybami i dopasuj do nich odpowiednie wyjaśnienia.

- Porozmawiajcie w klasie o przysłowiu, które nie zostało wyjaśnione.

Ale to ciekawe!

Sum jest dużą rybą słodkowodną Europy. Osiąga długość 3 metrów. Może żyć nawet 50 lat i ważyć 130 kilogramów. Jest rybą drapieżną. Słynie z wąsów, które ma po obu stronach otworu gębowego.

Choinka to ustrojone drzewko iglaste. Najczęściej świerk, jodła lub sosna. Jest świąteczną ozdobą naszych domów. Zwyczaj strojenia choinki przywędrował do Polski z Niemiec. Najwcześniej pojawił się w domach mieszczan, czyli mieszkańców miast. Pierwsze choinki dekorowano ciastkami, orzechami, jabłkami oraz zabawkami wykonanymi ze słomy i papieru. Były też ozdoby zrobione z wydmuszek jaj i piórek. Na szczycie choinki wieszano gwiazdę. Na wsi, przed pojawieniem się choinki, ozdobą świąteczną była **podłaźniczka**. Był to czubek świerka, sosny lub jodły wieszany pod sufitem. W Wigilię dzieci wieszały na niej ciastka, owoce i słomiane łańcuchy.

Z okazji świąt
życzę Ci pięknej
choinki, dużo
radości ze spotkań
z bliskimi
i uśmiechu.

Natalia

Antek Laskowski
ul. Leśna 53
41-120 Robuły

1. Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania.
 - Skąd wziął się zwyczaj ubierania choinki?
 - Co to jest podłaźniczka?

2. Napisz życzenia świąteczne.
Wykorzystaj zaproponowane
wyrazy i zwroty.

odpoczynku

zadowolenia

uśmiechu

radości

zdrowia

wesołych chwil

spotkań z rodziną

Pachnąca choinka

Już z pudełek wyjął tata
bombki brokatowe.

Powiesimy na choince,
stare oraz nowe.

Pachnie słodko, waniliowo,
makiem, kardamonem.

A pierniczki posypała
mama cynamonem.

Hela wzięła pomarańcze,
goździki w nie wpina.
Ależ pachnie fantastycznie!
Jaka dumna mina!

Od zapachów kręci w nosie.
Już wszyscy kichamy!
Ale radość, jakie szczęście!
Piękne święta mamy.

Chociaż zapach kręci w nosie,
nikogo nie złości.
To są święta, zapach domu
i zapach miłości.

Jolanta Okuniewska

Święta zamknięte w słoiku

Włóż watę do słoika.

Włóż pachnącą przyprawę,
na przykład laskę wanilii.

Zakręć słoik.

Odstaw na noc.

Wyjmij przyprawę (laskę wanilii).

3. Przeczytaj wiersz i odpowiedz na pytania.

- Jakimi przyprawami pachniała choinka?
- Czym, według autorki wiersza, są te zapachy?

4. Przygotujcie doświadczenie „Święta zamknięte w słoiku”. Użyjcie różnych przypraw. Pobawcie się w odgadywanie zapachów.

Postanowienia noworoczne

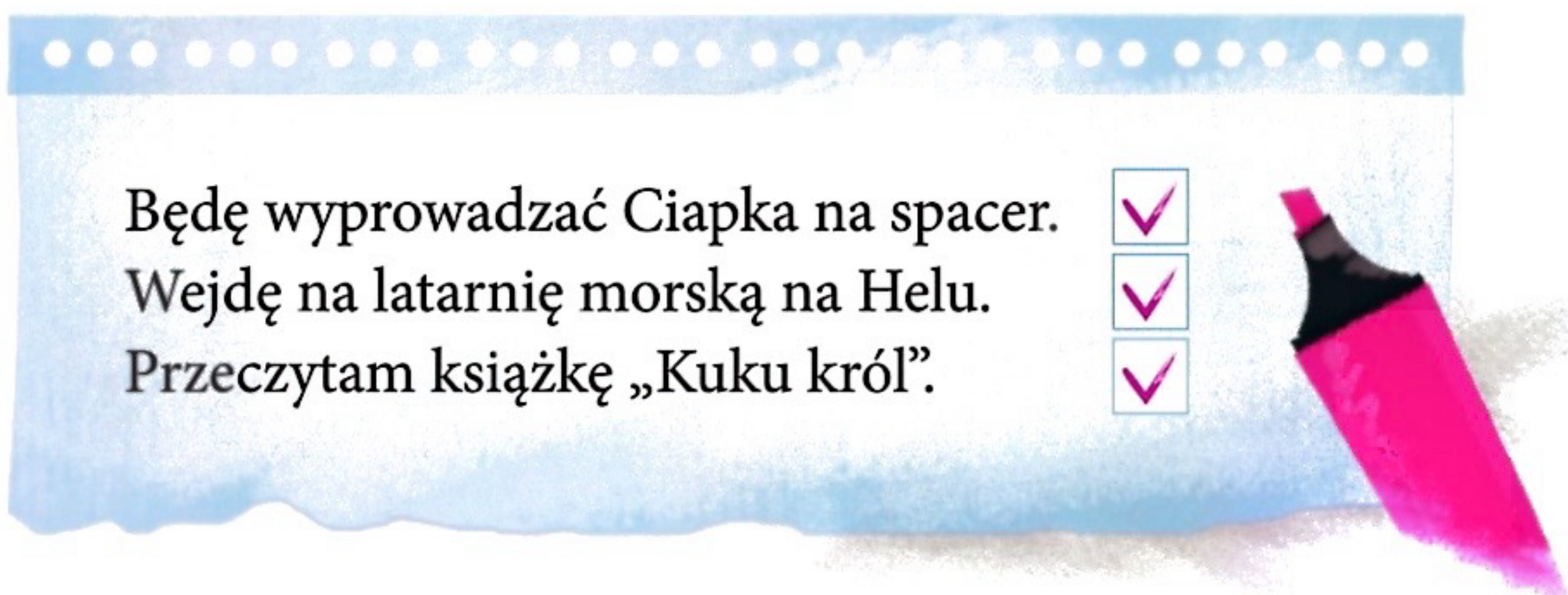
Bardzo się zdziwiliśmy, gdy pani postawiła na środku dywanu pudełko ze zwiniętymi w rulony kartkami. Każdy rulon był przewiązany kolorową wstążką z bibuły. Nie wiedzieliśmy, co to za rulony, więc niecierpliwie kręciliśmy się i szeptaliśmy do siebie, zgadując, co też to może być.

– Marysiu, weź trzy rulony i rozdaj dzieciom. Przeczytaj wizytówki – powiedziała pani, a Marysia zerwała się szybko ze swojego miejsca i rozpoczęła rozdawanie tajemniczych zawiniątek. Potem kolejne rulony rozdawali Jacek, Sylwia i Kamila.

Zrobił się gwar, bo gdy rozpakowaliśmy rulony, okazało się, że to postanowienia noworoczne, które spisaliśmy w pierwszej klasie.

Czytaliśmy je i chichotaliśmy. Kamil pokazał nam swój obrazek, który narysował w dolnej ramce – chomik w kołowrotku. Wyglądał jak zajaczek. Teraz Kamil potrafi narysować chomika bardziej przypominającego to zwierzątko. Rok to dwanaście miesięcy i przez ten czas każde z nas zdobyło dużo nowych umiejętności.

– Odczytajcie swoje postanowienia i postawcie znaczek przy tych, które udało się wam spełnić – powiedziała pani.

Emilka siedziała nad swoją kartką zadowolona. Szybko postawiła trzy znaczki. Tymek przeciwnie – siedział smutny. Postawił tylko jeden znaczek. Pracowaliśmy w ciszy. Ja też postawiłam tylko jeden znaczek, a miałam cztery postanowienia.

„Zjem lody pietruszkowe” – to mi się udało. „Przeczytam Karolcię” – niestety, o tym zapomniałam. „Będę codziennie wstawać z uśmiechem” – no, nie było to łatwe, gdy budzik dzwonił o szóstej rano. Tego postanowienia też nie wypełniłam. Ostatnie postanowienie: „Oddam przeczytane książki młodszej siostrze”, wypełniłam częściowo. Uznałam, że nie mogę postawić ptaszka. Zastanawiałam się, jakie mogę mieć postanowienia na ten rok, by udało mi się je zrealizować. Z pomocą przyszedł mi Julian.

– Napisz tak: „Będę zabierać do szkoły drugie śniadanie”. Na pewno uda ci się je wypełnić. Ja napisałem: „Będę temperować swój ołówek”. I zobacz, udało mi się. Mam ptaszek przy tym postanowieniu – powiedział zadowolony.

No, nie wiem. Drugie śniadanie robi mi mama. Zawsze je zabieram, nie zawsze zjadam.

Jolanta Okuniewska

1. Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania.

- Jakie postanowienia udało się wypełnić Emilce?
- Dlaczego niektóre dzieci nie były zadowolone po odczytaniu swoich postanowień?
- Jaką propozycję dla bohaterki opowiadania miał Julian? Co o niej sądzisz?

2. Jakie są twoje postanowienia na ten rok?

3. Przeczytaj przysłowia związane z Nowym Rokiem. Spróbuj wyjaśnić, co znaczą.

~~~~~

Na Nowy Rok pogoda, będzie w polu uroda.
Jaki Nowy Rok, taki cały rok.
Na Nowy Rok przybywa dnia na barani skok.

Napisz jedno przysłowie w zeszycie.

Wszystkie miesiące razem mówią:
My, miesiące, przybywamy,
w pas każdemu się kłaniamy.
Niech rok da wam wiele radości,
uśmiech, szczęście – moc miłości.

Każdy miesiąc mówi swoją rolę:
Jestem **Styczeń**. Dam wam w darze
kolorowe kalendarze.

Ja, pan **Luty**, gdy jest ślisko,
dam wam srebrne lodowisko.

Marzec – tęczę wam przynoszę.
Podziwiajcie! Proszę, proszę!

Kwiecień jestem. Sypię kwieciem.
Chcę przypomnieć wam o lecie.

Maj. Konwalie wam rozdaję.
Nic lepszego ponad maje!

Czerwiec. Lato wam przynoszę.
Na wakacje wnet zaproszę!

Lipiec. Lipą pachnę wszędzie.
Z pyłku miód lipowy będzie.

*Mówi Nowy Rok, wskazując
na siedzący sierpień:*
Sierpień w sadzie się rozsiada.
Pięknie pachnie marmolada.

Wrzesień. Drzwi otwieram szkoły,
daję szkolny dzień wesoły!

Ja, **październik**, witam deszczem,
kolorami oczy pieczę.

Kłania się **listopad** szary.
Dam przyrodzie oddech, czary...

I ja, **grudzień**, nie pominę.
Dam wam z serca las choinek.

Mówi Nowy Rok:
Stary Rok już poszedł sobie.
Ja porządki teraz robię.
Będę trzymał za was kciuki
w czas zabawy i nauki.

*Wszystkie miesiące chwytają się za ręce
we właściwej kolejności i wołają:*
Niech nam żyje Nowy Rok!

Jolanta Okuniewska

1. Przygotujcie przedstawienie. Zadbajcie o dekoracje i rekwizyty.

Śnieg powstaje, gdy temperatura spada poniżej zera. Wtedy w chmurach zamarzają cząsteczki pary wodnej.

Kryształki lodu łączą się ze sobą, tworząc **płatki śniegu**.

Czasem występuje opad nieprzezroczystych, kulistych ziaren lodu. To **krupa śnieżna**.

Zamieć śnieżna to przenoszenie przez wiatr śniegu unoszonego z ziemi.

Zawieja śnieżna występuje, gdy jednocześnie pada śnieg i wieje silny wiatr.

Czasem zdarzają się **burze śnieżne**. Zamiast deszczu pada gęsty śnieg, widać błyskawice i słyszać grzmoty.

Ale to ciekawe!

Lądownik Phoenix (wymawiaj Finiks) dostarczył naukowcom informacji, że na Marsie, podobnie jak na Ziemi, pada śnieg.

1. Na podstawie zdjęć i opisów powiedz, co wiesz o śniegu.
2. Czym różni się zawieja od zamieci śnieżnej?

Ciekawe, jak to napisać

Ż piszemy, gdy wymieniana się na g.

książka – księga

nóżka – noga

łodyżka – łodyga

śnieżek – śnieg

wstążka – wstęga

dróżka – droga

3. Przeczytaj tekst. Zwróć uwagę na zaznaczone wyrazy. Utwórz do nich pary wyrazów w taki sposób, by ż wymienilo się na g. Przepisz pary wyrazów do zeszytu.

Grażynka czytała **książkę** o porach roku. Im **dłużej** to robiła, tym bardziej się zachwyciała. Najpiękniejsze ilustracje przedstawiały **śnieżną** zimę. Kapelusze bałwanków były przystrojone kolorowymi **wstążkami**. Na gałęzi jarzębiny siedziały gile, którym na pewno marzły **nóżki**. Przy **dróżce** obok paśnika było widać **ośnieżone** **łodyżki** traw. Grażynka **uważnie** przyglądała się każdej stronie. Zabierze książkę na zajęcia czytelnicze i zaprezentuje ją **koleżankom** i kolegom.

4. Wyjaśnij znaczenie wyrazów: śnieżna, ośnieżony.

5. Przeczytaj wyrazy i powiedz, co je łączy.

odśnieżać

śnieżynka

zaśnieżony

ośnieżony

śniegowce

śnieżki

śniegowy

śnieżyca

śnieżek

śnieżna

Zima jest piękną porą roku, ale dla mnie bywa uciążliwa. Szukam wtedy miejsc, w których jest łatwiej o pożywienie. Dlatego z północy Europy przylatuję do Polski. Spotykam się ze swoimi kuzynami, którzy mieszkają na stałe w polskich lasach i parkach. Czekają na mnie wielbiciele ptaków. Zachwycają się moimi czerwonymi policzkami i piersią. Z ochotą sypią do karmników przysmaki. Zajadam się wszystkimi ziarnami. Mam gruby dziób, dlatego potrafię rozłupać niemal każdą łupinkę i dostać się do nasionek. Wyłuskuję je sprytnie, więc zalicza się mnie do ptasiej rodziny łuszczaków. Jestem płochliwy, dlatego trudno zrobić mi zdjęcie. Zimą pojawiaam się w gromadzie razem z kuzynami i łatwo nas zobaczyć na śniegu. Przebywam w lesie, a do karmnika zaglądam, gdy dokucza mi głód.

Gil to niewielki ptak, większy od wróbla. Długość jego ciała to około 17 cm, rozpiętość skrzydeł wynosi około 27 cm. Waży około 25 gramów. Samiec i samica różnią się od siebie wyglądem. **Samiec** jest od spodu jaskrawoczerwony i ma popielaty płaszcz. Spód **samicy** jest brązowy. Gil ma twardy i mocny dziób.

Zamieszkuje bory świerkowe i lasy mieszane. W Polsce spotykamy głównie ptaki zimujące.

Samica gila znosi 4 jaja lub 5 jaj, dwa razy w roku. Pierwszy raz robi to w kwietniu. Jaja wysiaduje przez dwa tygodnie. Młodymi opiekują się oboje rodzice. Gil zakłada gniazdo w gałęziach świerka.

Pożywieniem gila są nasiona krzewów i drzew, owoce, a wiosną niekiedy też bezkręgowce.

Charakterystyczną cechą tych ptaków jest **długowieczność**. Mogą żyć nawet 15 lat. Gile w Polsce są objęte ochroną całkowitą.

- Cześć, Antek. Mam pytanie.
- Cześć, Nati.
- Jak nazywał się ten duży ptak, który przylatywał do twojego karmnika ostatniej zimy?
- Ten z grubym dziobem?
- Tak. Pamiętasz?
- Pewnie, przeganiał przecież modraszki. To grubodziób.
- No tak! Nie mogłam sobie przypomnieć, a zaczynamy w klasie projekt o ptakach.
- Super! Wyślę ci zdjęcia mojego karmnika. Codziennie jest w nim ogromny tłok, mówię ci!
- Dobry pomysł. Dziękuję. A przylatuje do karmnika ten ptak podobny do wróbla?
- Mazurek. Jest ich coraz mniej, na szczęście do nas nadal przylatuje.
- Mazurek. Zapamiętam, bo to nazwa ciasta, które bardzo lubię. Pa, Antek!
- Pa. Czekał na zdjęcia. Zaraz wysyłam.

1. Zgromadźcie w klasie książki na temat ptaków, które spędzają zimę w Polsce.

DO LAPBOOKA

2. Wykonaj stronę tytułową do lapbooka o ptakach.

Tyle już wiemy o ptakach

Ptaki zimą

67

Samiec i samica **modraszki** mają białe policzki z czarnym paskiem biegnącym przez oko. Pierś i brzuch są żółte, grzbiet i skrzydła niebieskie.

waga: 10 g, rozpiętość skrzydeł: 20 cm,

pożywienie: owady i nasiona, liczba jaj: 7–16

Dzięcioł duży to czarno-biało-czerwony ptak.

Charakterystyczny jest jego czerwony kolor pod ogonem i biały brzuch. Z tyłu głowy u samca jest widoczna czerwona plama.

waga: 85 g, rozpiętość skrzydeł: 40 cm,

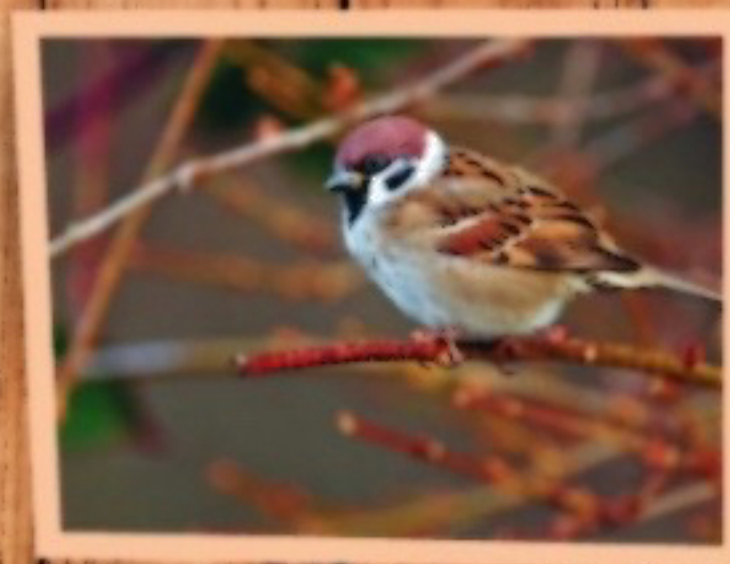
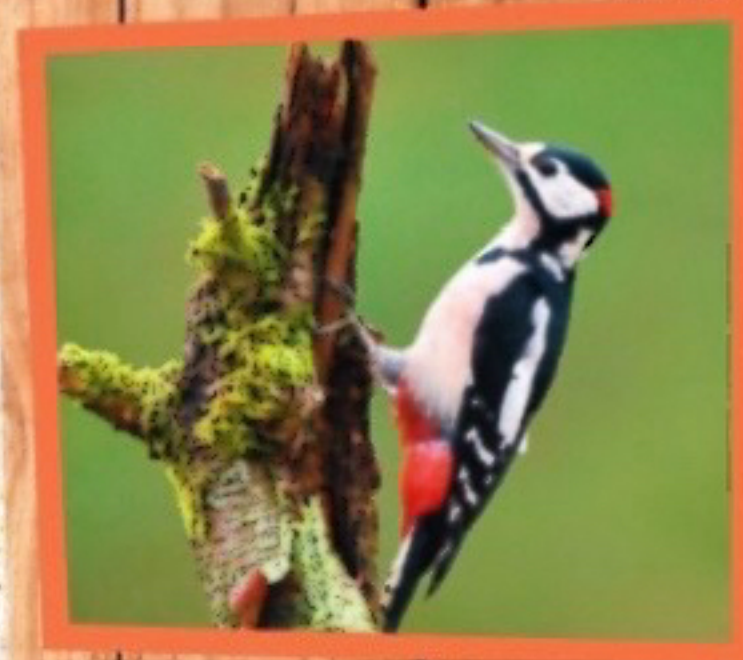
pożywienie: owady, nasiona, owoce, liczba jaj: 4–7

Mazurek jest mniejszy od wróbla.

Ma brązową czapeczkę, na policzkach wyraźnie duże czarne plamy. Jego grzbiet i skrzydła są czarno-brązowe.

waga: 25 g, rozpiętość skrzydeł: 20 cm,

pożywienie: owady, ziarna, liczba jaj: 4–6

1. Odczytaj informacje o ptakach. Który z nich jest największy?

2. Poszukaj w przyniesionych książkach ciekawostek o wybranym ptaku.

DO LAPBOOKA

3. Przygotuj swoją kartę obserwacji ptaków i umieść ją w lapbooku.

data	ptaki	godzina obserwacji
16 stycznia	2 sikorki, 1 gil, grubodziób	9.00
16 stycznia	4 sikorki, mazurek, wróbel	15.00

Gile

Przyleciały gile, nawet nie wiem ile.
Przyleciały gile, a tu śniegu tyle.
Cała jarzębina śniegiem oblepiona...

– Co będziecie jadły?

– Nie kłopotz się o nas.

Znajdziemy pod śniegiem korale jarzębin,
a ty idź do domu, bo się tu przeziębisz.

Wanda Chotomska

Co opisuję?

Jaka jest wielkość ptaka?

Jakie ma ubarwienie?

Czym się wyróżnia?

Jakie są moje odczucia/
wrażenia/opinie na temat
tego ptaka?

Bogatka jest największą sikorą, ma wielkość wróbla. Ma czarną głowę i białe policzki. Pod dziobem widać szeroki czarny krawat, który ciągnie się przez środek żółtego brzuszka. Na skrzydłach ma szaro-czarne piórka oraz biały pasek. Grzbiet ma zielonkawy. Ogonek sikory jest długi i wąski. Bogatka ma mocne nóżki i ostre pazurki. Jest ozdobą naszych karmników.

1. Powiedz, co jedzą gile.
2. Przeczytaj opis bogatki. Czym ona różni się od gila i od mazurek?
3. Naucz się wiersza „Gile” na pamięć.

DO LAPBOOKA

4. Wykonaj książeczkę z opisami ptaków i umieść ją w lapbooku.

1. Przeczytajcie instrukcję i wykonajcie takie doświadczenie. Co można zaobserwować?

1. Przygotuj dwie kartki.
2. Jedną z nich posmaruj olejem. Odczekaj kilka minut.
3. Na obie kartki nalej po kilka kropel wody.
4. Obserwuj, co się wydarzy.

Ale to ciekawe!

Kaczki mają między palcami błonę pławną, która pomaga im w poruszaniu się w wodzie. Pióra ptaków wodnych są pokryte cienką warstwą tłuszczu, który chroni ciało przed zamoczeniem. U kaczki jest on produkowany przez gruczoł kuprowy znajdujący się pod ogonem. Kaczki rozprowadzają ten tłuszcz na ciele przy użyciu dzioba.

Dla Babci

Siadaj, Babciu, siadaj blisko.
Zaraz Ci opowiem wszystko.
Prawie całą noc nie spałam,
bo prezenty wymyślałam.
Na kanapie się kręciłam,
aż dla Ciebie wymyśliłam:
z lodu broszkę i korale,
i śniegowe cztery szale.
Dziesięć czapek w śnieżną kratkę
i lodową czekoladkę.
Jak nie będzie Ci smakować,
to mnie możesz poczęstować!

Dorota Gellner

Dla Dziadka

Dziadku, Dziadku, czy to ty?
Coś na Twojej głowie lśni.
To korona! Słowo daję!
Przecież znam korony z bajek!
Czy to fotel?
Ależ skąd!
To nie fotel, tylko tron!
I w ogóle, i w szczególe
jesteś, Dziadku, dzisiaj królem!
Pytasz, co to za zagadka?
To po prostu Święto Dziadka!

Dorota Gellner

1. Jakie prezenty dostanie babcia? Z kim autorce wiersza kojarzy się dziadek?

Kochana Babciu!
Kochany Dziadku!
Życzę Wam zdrowia i radości.

Wasza Natałka

Pamiętaj!

2. Co jeszcze mogła napisać Natałka na kartce dla babci i dziadka?
3. Jakie życzenia złożysz babci i dziadkowi lub innej bliskiej starszej osobie?

Zwroty grzecznościowe: **Ci, Tobie, Wam**,
w życzeniach piszemy wielką literą.

Laurka od serca

W klasie Natalki dzieci szykowały przedstawienie z okazji Dnia Babci i Dnia Dziadka. Przygotowały piękną scenografię i nauczyły się na pamięć wierszy i piosenek. W czasie prób doszło do niewielkiej kłótni. Kasia pochwaliła się, że jej babcia jest aktorką i gra główną rolę w popularnym serialu.

– Moja babcia jest bardzo sławna i rozdaje ludziom autografy – zakończyła Kasia.

– Phi! A moja babcia pracuje w cukierni i piecze najlepsze ciasta w całym mieście – powiedział Olek.

– A mój dziadek jest kowalem. Potrafi podkuwać konie. I wcale się nie boi, że koń go kopnie, bo umie przemawiać do zwierząt – pochwalił się Tomek.

– Moja babcia jest najładniejsza. Jak była młoda, to tańczyła w balecie. Wygląda jak modelka – dodała Kinga.

– Moja babcia też jest ładna!

– I moja też! – rozlegały się głosy.

Tylko Zuzia siedziała w kątku i nie brała udziału w dyskusji. W rękach trzymała zmiętą laurkę z namalowanym czerwonym sercem. W pewnej chwili wstała i wyszeptała:

– Ja nie mam babci i dziadka, bo zginęli w wypadku samochodowym. Nie będą mogli zobaczyć, jak dla nich śpiewam. Nawet nie mam komu podarować laurki...

Wszystkim zrobiło się smutno i trochę wstyd.

– Mam pomysł – powiedziała Natałka. – Poproszę moją babcię, żeby w dniu przedstawienia była też babcią Zuzi. To wspaniale mieć dużo wnuków!

– Masz rację. My też poprosimy swoje babcie, żeby zostały babciami Zuzi. Na pewno będzie jej miło – postanowiły inne dziewczynki.

– A my podzielimy się swoimi dziadkami – dodali chłopcy.

Na uroczystość przyszło bardzo dużo gości. Dzieci były przebrane za ptaki różnych gatunków, ponieważ przedstawienie nosiło tytuł „Ptasia gromadka dla babci i dziadka”. Natałka miała na sobie kostium papugi i rozdawała zaproszonym drobne upominki. Potem rozpoczął się spektakl. Zuzia zaśpiewała piosenkę o szarym wróbelku, który wypadł z gniazda. Miała tak piękny głos, że kilka babć ukradkiem wycierało łzy wzruszenia. Dziewczynka dostała wielkie brawa, a dookoła rozległy się okrzyki:

– To nasza wspaniała wnuczka! Brawo, Zuziu, nasz wróbelku!

– Widzisz? – powiedziała Natałka do Zuzi. – Wszystkie babcie i wszyscy dziadkowie są wspaniali, a ty masz ich najwięcej. Następnym razem musisz namalować dużo laurek.

Agata Widzowska

1. Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania.

- Z jakiego powodu dzieci w klasie Natałki się pokłóciły?
- Jak czuła się Zuzia? Dlaczego?
- W jaki sposób Natałka pomogła Zuzi?
- Jak inaczej można by pocieszyć dziewczynkę?
- Jakie talenty miały babcie dzieci? Jakie talenty mają lub mieli twoja babcia i twój dziadek?

Pogoda w górach

Ostatnie godziny przyniosły załamanie pogody w górach. Temperatura spadła poniżej zera, zaczął wiać bardzo silny wiatr i wystąpiły intensywne opady śniegu, zawieje oraz zamiecie śnieżne. Apelujemy o to, aby zrezygnować z wychodzenia na szlaki, gdyż warunki turystyczne są wyjątkowo trudne. W wielu miejscach tworzą się głębokie zasy, zalegają lód i świeży śnieg, a niskie chmury i wiatr ograniczają widoczność. Poruszanie się po szlakach przy takiej pogodzie stwarza zagrożenie dla naszego życia oraz zdrowia i wymaga bardzo dużego doświadczenia.

1. Powiedz, jaka pogoda panuje w górach.
2. Przeczytaj zdania. Na podstawie opisu pogody powiedz, kto zachowuje się właściwie i odpowiedzialnie.
1. Postanowiłem dziś zdobyć szczyt. Pogoda mi niestraszna.
2. Zostanę w schronisku, aż się wypogodzi.
3. Nowe narty będą musiały poczekać do jutra.
4. Obiecałem tacie zdjęcia. Idę!

Pamiętaj!

Będąc w górach, należy uważnie śledzić prognozę pogody i przestrzegać zaleceń służb ratunkowych. W razie wypadku należy dzwonić pod numer GOPR: 985 lub 601 100 300.

Ważne telefony

112 – numer alarmowy
997 – policja
998 – straż pożarna
999 – pogotowie ratunkowe

Ale to ciekawe!

11 lutego przypada Europejski Dzień Numeru Alarmowego 112. To numer, który obowiązuje we wszystkich krajach europejskich. Święto ma na celu rozpowszechnienie wiedzy na temat korzystania z numeru 112 we właściwy sposób.

Drogi Antku!
Już trzeci dzień siedzę
w schronisku i czekam
na poprawę pogody. Za oknem
wichura i zawieja śnieżna.
Pogoda ma się poprawić jutro,
więc w końcu wyjdę na szlak.

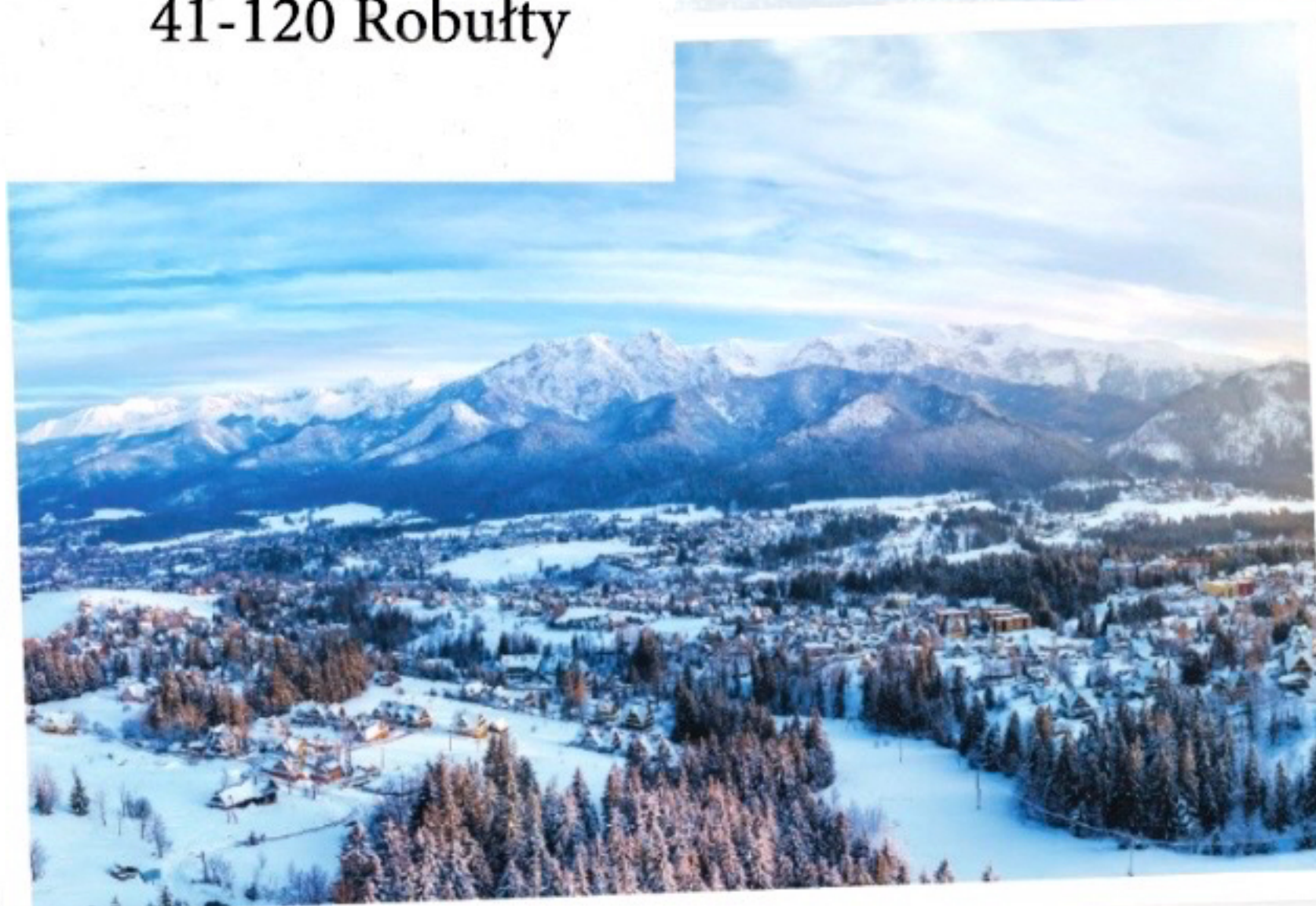
Pozdrawiam Cię gorąco
ciocia Kinga

Antek Laskowski
ul. Leśna 53
41-120 Robuły

3. Dobierzcie się w pary i przeprowadźcie rozmowę osoby wzywającej pomoc z ratownikiem.

4. Przeczytaj pocztówkę od cioci Kingi. Dlaczego ciocia została w schronisku? Kiedy wyjdzie na szlak?

1. Obejrzyj historyjkę obrazkową i opowiedz, co się wydarzyło.

2. Napisz w zeszycie dwie rady dla dzieci bawiących się na górze.

3. Przeczytaj rymowankę. Wyjaśnij, co to znaczy *włączyć myślenie*. Powiedz, o czym należy pamiętać w czasie zabaw na świeżym powietrzu.

Aby bawić się wesoło, w śniegu znaleźć ukojenie,
bądź bezpieczny i rozważny – tak po prostu: włącz myślenie!
Na saneczkach, tylko wtedy, gdy do aut jest dość daleko!
A na łyżwach – lodowisko – to jest miejsce. Nie nad rzeką!

Bałwanki

Stoją na śniegu trzy bałwanki.
Chcą iść na narty albo na sanki.
Śniegowe nogi tupią na mrozie.
Czy dużo śniegu będzie w prognozie?
Napada śniegu aż po kolana!
Zabawa będzie bardzo udana:
zjazdy na sankach, do celu rzuty.
Radość ogromna. Taki jest luty!

Jolanta Okuniewska

1. Wymień nazwy zimowych miesięcy.
2. Jakie znasz zabawy zimowe?
3. Jaka pogoda jest opisana w wierszu? Jaka pogoda jest dzisiaj w twojej miejscowości?
4. Wymyśl zagadkę opisującą wybranego bałwanka i zadaj ją koledze lub koleżance.
5. Napisz wyrazy, które tworzą rodzinę wyrazu śnieg.
6. Zastąp zdjęcia wyrazami. Napisz w zeszycie pary wyrazów.

duża – mała

duża – mała

duże – małe

Umiem

Muszę
poćwiczyć

Jeszcze nie umiem
(Ale się nauczę!)

Wiem, umiem, rozumiem – 4

7. Nazwij ptaki spotykane zimą w Polsce.

dzięcioł

sójka

kowalik

mazurek

jemiołuszka

modraszka

gil

grubodziób

bogotka

8. Przeczytaj opisy ptaków. Powiedz, jakich ptaków dotyczą.

Ten ptak jest wielkości wróbla. Ma czarną głowę i białe policzki. Pod dziobem widać szeroki, czarny krawat, który ciągnie się przez środek żółtego brzuszka. Na skrzydłach ma szaro-czarne piórka oraz biały pasek. Grzbiet ma zielonkawy. Jego ogon jest długi i wąski. Ma mocne nóżki i ostre pazurki.

To nieduży ptak. Na główce ma niebieską czapeczkę, a na policzkach białe plamki. Przez oko ciągnie się ciemny pasek. Grzbiet pokryty jest oliwkowymi piórkami. Brzuszek i pierś tego ptaszka są żółte. Skrzydełka oraz wąski ogon ma niebieskie. Nóżki są mocne, zakończone ostrymi pazurkami.

Spis treści

Kim jestem?

Kim będę, gdy dorosnę	4–6
Jak Polska odzyskała niepodległość	7–9
Legenda warszawska „Bazyliszek”	10–11
Moje miejsce	12–13

Spotkanie z lekturą „Psie troski”

Spotkanie z lekturą	14–15
Opiekun psa	16
Wielkie poszukiwania	17
Nasi przyjaciele	18–19

Jesienna szaruga

Jesienna słota	20–21
Jesienne zmiany	22–23

Nasze prawa

Prawa dziecka	24–25
U lekarza	26–27

Jak zmieniał się świat

Wynalazki	28–29
Pojazdy – dawne i współczesne	30–31
Odkrycia – małe i duże	32–33

Spotkanie z lekturą „Mania, dziewczyna inna niż wszystkie”

Spotkanie z lekturą	34–35

Z głębi serca

Wolontariat – siła serca	36–37
Piszemy listy	38–39
Święty Mikołaj	40–41

Skarby lasu

Jak zbudowane są drzewa i krzewy?	42–43
Przygoda w lesie	44–45

Wiem, umiem, rozumiem – 3

46–47

Spotkanie z lekturą „Dziewczynka z zapalkami”

Spotkanie z lekturą 48–49

Zimowy relaks

Sposób na nudę 50–51

Jak powstaje książka? 52–53

Co robi poeta? 54–55

Świąteczny czas

Dzień Ryby 56–57

Czym pachną święta? 58–59

Zimowy czas

Co przynosi nowy rok 60–61

Przedstawienie noworoczne 62

Śnieżyca 63–64

Zima w świecie zwierząt 65–66

Ptaki zimą

Tyle już wiemy o ptakach 67

Przez lornetkę 68

Ptasia stołówka 69

Dlaczego kaczka pływa i nie moczy piór 70

Laurka z sercem

Dla babci i dziadka 71

Dla babci i dziadka, cd. 72–73

Mądrze i bezpiecznie

Bezpiecznie w górach 74–75

Bezpieczne ferie 76

Wiem, umiem, rozumiem – 4

77–78

Lektury w klasie 2

Joanna Papużyńska, *Asiunia*

Barbara Kosmowska, *Dziewczynka z parku*

Tom Justyniarski, *Psie troski, czyli o wielkiej przyjaźni na cztery łapy i dwa serca*

Julita Grodek, *Mania, dziewczynka inna niż wszystkie*

Hans Christian Andersen, *Dziewczynka z zapalkami*

Åsa Lind, *Piaskowy Wilk*

Aleksandra i Daniel Mizielińscy, *Którędy do Yellowstone?*

Maria Krüger, *Karolcia*

Grzegorz Kasdepke, *Detektyw Pozytywka*

Jan Brzechwa, *Wybór wierszy – wiersze: Na straganie, Sójka, Sum, Żyrafa, Wielbłąd, Kangur, Papuga*

Barbara Tylicka, *O krakowskich psach i kleparskich kotach. Polskie miasta w baśni i legendzie – Bazyliśzek*

Zdjęcia

Tomasz Suszczyński: s. 13: zdjęcie książki, s. 35: zdjęcia do doświadczenia, s. 59: słoik z przyprawą

Piotr Majorkiewicz: s. 34: zdjęcie Julity Grodek

East News: s. 14: Tom Justyniarski (JAN KUCHARZYK)

pl.wikipedia.org / CC BY-SA: s. 11: Warszawa, Krzywe Koło (Adrian Grycuk), s. 28: samochód (Cherubino)

Domena publiczna: s. 48: Hans Christian Andersen (Thora Hallager)

FOTONOVA: s. 6: kolejarz (Tomasz Paczos)

Fotolia: s. 57: sum (Art Phaneuf), s. 63: zawieja (Anthony Brown)

Muzeum Wsi Radomskiej: s. 58: podłazniczka (B. Polakowska)

Shutterstock: s. 6: bednarz (Matt Krack), kucharz (EZ-Stock Studio), balet (Artur Didyk), aptekarz (BearFotos), piekarz (Robert Kneschke), malarz (Africa Studio), s. 11: bazyliśzek, (Yana Georgieva), s. 15: bernardyn (Csanad Kiss), s. 17: pies (eonek van der Vliet), s. 18: papuga (photomaster), chomik (Kuttelvaserova Stuchelova), królik (Eric Isselee), szynszyla (Galyna Syngaievska), rybka (Lotus_studio), świnka morska (Beth Trudeau), kot (Eric Isselee), żółw (photokup), ślimak afrykański (kariphoto), szczur (Vitalii Hulai), patyczak (Eric Isselee), s. 19: ślimak afrykański (Oksana Zavadskaya), s. 21: łabędź (xpixel), gęś (Roman Samokhin), paproć (Kondor83), paprocie (vilax), s. 22: borsuk (Dan Bagur), s. 23: borsuk na trawie (colin robert varndell), borsuk nocą (Anne Coatesy), borsuk bokiem (Milan Zygmunt), borsuk z widocznymi zębami (Vaclav Matous), młode borsuka (Tony Baggett), s. 27: pediatra (wavebreak media), laryngolog (Rabizo Antalii), okulista (Inside Creative House), ortopeda (LightField Studios), mikrobiolog (Gorodenkoff), s. 28: telefon komórkowy (Alexey Boldin), czcionka (Andre Devereux), rower (Gilang Prihardono), samolot (ssuaphotos), tabletki (nortongo), dorożka (cosma), tło (Daria Pushka), s. 29: metronom (Dobos Bella Noemi), wycieraczki (J. Lekavicius), s. 30: wejście do Muzeum Techniki w Warszawie (ArtMediaFactory), kurator wystawy (SeventyFour), s. 31: tło samochodu (byvalet.eps), tło z kołami (Babich Alexandre), koło (pzAxe), pojazd ciągnięty przez konie (Everett Collection), dorożka (TheZASstudio), samochód z silnikiem parowym, samochód z silnikiem spalinowym, stary samochód, niebieski samochód, tło (Anusorn Nakdee), s. 32: zdjęcie ręki (eAlisa), s. 35: medal noblowski (Paramonov Alexander), s. 38: tło (Tommi Sassi), s. 40: wioska Mikołaja (Roman Babakin), wioska Mikołaja nocą (autro Smelov), renifer (Sergey Krasnoshchokov), Rovaniemi (Roman Babakin), Święty Mikołaj (Milles Studio), zima w lesie (Creative Travel Projects), zorza polarna (Tsuguliev), s. 43: jemiola (ncristian), jemioluszek (Juha Saastamoinen), s. 47: kucharz (Pixel-Shot), garnek (Alekseykolotvin), narciarz (George Rudy), buty narciarskie (Roberto Caucino), las (Roxana Bashyrova), s. 53: tło (Jiri Hera), miniaturka książki (Lakeview Images), s. 58: łańcuch (Flaffy), choinka (Oxik), s. 63: śnieg (Virunja), śnieżynki (Alexey Kljatov), burza śnieżna (Scherbinator), krupa śnieżna (Mike_O), zamieć (A_Lesik), Mars (24K-Production), s. 65: gila na gałęzi (LapaiIrKrapai), gniazdo gila (Steve Buckley), gila na głogu (Bachkova Natalia), samiec i samica gila (Leo Bucher), gila na świerku (Piotr Krzeslak), s. 68: mazurek (Soru Eptok), sikora modra (Marek CECH), dzięcioł (Piotr Krzeslak), s. 69: sikora bogatka (Balazs Justin), s. 70: tło (Filistra), noga kaczki (Dagny Louise Rekaa), kaczka (Andriy Makarov), kaczki (schankz), s. 75: Tatry (Cegli), s. 77: książka (Anton Starikov), księga (Kostsov), nogi (Vladimir Gjorgiev), nóżki (Mr.Teerapong Kunkaeo), wąska wstążka (onair), szeroka wstążka (TukkataMoji), s. 78: gila (Giedrius), jemioluszek (Menno Schaefer), mazurek (manfredxy), kowalik (Dark_Side), dzięcioł (Vilmos Pocze), sówka (WildMedia), sikora modra (Nick Vorobey), sikora bogatka (Vetapi), grubodziób (Aleksander Bolbot)

ISBN 978-83-8227-525-4

9 788382 275254

indeks 883307

www.mac.pl

